

Grey Scale #13

DANES-PICTA.COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
ZAKŁAD METODYKI SZKOLENIA TAKTYCZNO-OPERACYJNEGO

JAWNE

~~ZASTRZEŻONE~~

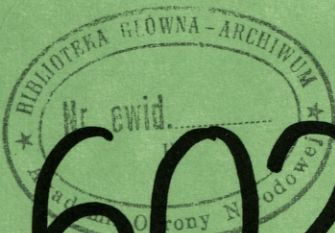
Egz. Nr 1

~~L-32
27.02.2001~~

Płk dr Józef HALIK

SYSTEM SZKOLENIA WOJSK LĄDOWYCH SZ RP

~~ZASTRZEŻONE~~

60253

WARSZAWA

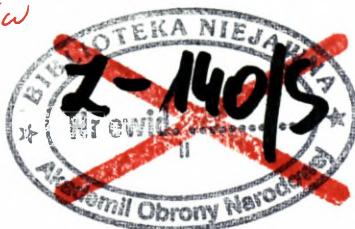
2001

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
ZAKŁAD METODYKI SZKOLENIA TAKTYCZNO-OPERACYJNEGO

*Inet. na jawne
Podst. Pismo z. KJAOW XV 450/w
z oln. 1205 2005
60605 Kocelki*

JAWNE

Zastrzeżone

Egz. Nr 1

Plk dr Józef HALIK

SYSTEM SZKOLENIA WOJSK LĄDOWYCH SIŁ ZBROJNYCH RP

Skrypt wykładu

Nr Z – 3/GH

WARSZAWA

2001

Zastrzeżone 1 z 92

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	3
1. Pojęcie systemu szkolenia Wojsk Lądowych	5
1.1. Charakterystyka podstawowych elementów systemu szkolenia Wojsk Lądowych SZ RP	6
1.2. Podsystemy szkolenia Wojsk Lądowych SZ RP	18
2. Miejsce, rola i podstawowe zadania Wojsk Lądowych SZ RP	20
3. Cele stojące przed Wojskami Lądowymi SZ RP	24
4. Zadania Wojsk Lądowych w świetle celów określonych przez dowództwo NATO	27
4.1. Modernizacja strukturalno-organizacyjna Wojsk Lądowych	32
4.2. Interoperacyjność w zakresie gotowości bojowej i wsparcia logistycznego	42
5. Zmiany w systemie szkolenia Wojsk Lądowych	45
5.1. Szkolenie operacyjno-taktyczne dowództw (sztabów)	48
5.2. Działalność metodyczno-szkoleniowa	51
5.3. Szkolenie wojsk	52
Zakończenie	55
Wykaz Literatury	56
Schematy	60

WPROWADZENIE

W warunkach pokoju, każda armia wchodząca w skład Sojuszu Północnoatlantyckiego przygotowana jest do realizacji zadań narodowych, a także w układzie sojuszniczym w ramach funkcjonującego systemu szkolenia.

W Siłach Zbrojnych RP system szkolenia strukturalnie zorganizowany jest w oparciu o rodzaje sił zbrojnych, rodzaje wojsk, a także w oparciu o poszczególne szczeble struktury organizacyjnej np.: OW/K), dywizja, brygada, batalion.

W wojskach lądowych system szkolenia oparty jest na czterech zasadniczych podsystemach, które stanowią niejako jego zasadnicze filary. Zalicza się do nich podsystem szkolenia profesjonalnego, realizowany w uczelniach, szkołach i ośrodkach szkolenia; podsystem szkolenia dowództw (sztabów) realizowany od szczebla batalionu do szczebla korpusu; podsystem szkolenia wojsk, którego zasadniczym modułem szkoleniowym jest batalion (dywizjon) oraz czwarty współistniejący z poprzednimi podsystem wychowania wojskowego.

Na każdy z tych podsystemów składa się wiele elementów, wśród których można wyróżnić: kadre szkolącą i szkolonych (podmiot szkolenia (kształcenia), cele, treści szkolenia, formy i metody, organizację a także środowisko materialne, na które składa się najczęściej baza szkoleniowa oraz techniczne środki dydaktyczne.

W systemie te elementy są powiązane wzajemnymi relacjami tworzącymi strukturę podsystemu (systemu). Całość natomiast jako system (podsystem) podporządkowana jest realizacji założonych celów szkolenia operacyjno-taktycznego, bojowego, logistycznego itp.

Z uwagi na to, że Siły Zbrojne RP, a w tym wojska lądowe stanowią obecnie stały element sił Sojuszu Północnoatlantyckiego spoczywa na nich całe spektrum zadań o charakterze militarnym i niemilitarnym wynikających z postanowień Strategii Bezpieczeństwa RP i Strategii Obronności RP, a także z deklaracji zawartych w artykule 3 i 5 Traktatu Waszyngtońskiego.

Przygotowanie Wojsk Lądowych SZ RP do realizacji zadań wynikających z powyższych postanowień musi być realizowane w ramach narodowego systemu szkolenia sił zbrojnych, a także w ramach systemów szkolenia NATO.

Wszystkie przedsięwzięcia planistyczne szkolenia a także kontrolne winny być realizowane w ramach procedur narodowych, ale zbieżnych w procedurami innych armii Sojuszu.

1. POJĘCIE SYSTEMU SZKOLENIA WOJSK LĄDOWYCH

Posiadanie skutecznego systemu obronnego to obowiązek każdego państwa. Zasadniczym ogniwem tego systemu są siły zbrojne, które muszą być przygotowane do realizacji określonych zadań militarnych i niemilitarnych w czasie pokoju, kryzysu i zagrożenia bezpieczeństwa z zewnątrz, zmierzającego do konfliktu zbrojnego lub wojny. Przygotowanie sił zbrojnych polega m.in. na permanentnym ich szkoleniu w czasie pokoju.

Główne kierunki szkolenia dowództw (sztabów) i wojsk w czasie pokoju określa Strategia obronności polski jako członka NATO oraz program rozwoju Sił Zbrojnych RP na latach 2001-2006. Zawarte w tych dokumentach zapisy stanowią, że „... Siły Zbrojne RP (w tym wojska lądowe) powinny być zdolne do zapewnienia obrony przed atakiem przeciwnika (lądowo-powietrznego) w dowolnym rejonie kraju, na każdym kierunku w obliczu każdej formy zagrożenia militarnego.¹

Przygotowanie sił zbrojnych w tym zakresie (do wykonania zadań w czasie pokoju, kryzysu i wojny) odbywa się w ramach narodowego systemu szkolenia. Czym zatem jest System Szkolenia SZ RP w tym wojsk lądowych, które są jego zasadniczym komponentem (schemat 1).

Ogólnie rzecz biorąc system to zbiór wielu elementów, które są ze sobą powiązane określonymi relacjami zgodnie z takim podejściem system szkolenia SZ nazywamy zbiór elementów takich jak kadra nauczająca i szkoleni, cele, treści, organizacja procesu szkolenia, formy, metody i środowisko materialne oraz wzajemnych relacji i zależności służących osiągnięciu założonych celów szkoleniowych,² (schemat 2).

¹ Zob. *Strategia Obronności Rzeczypospolitej Polskiej* – Departament Systemu Obronnego, MON, Warszawa 2000, s.27.

² Podobną definicję systemu dydaktycznego można spotkać w pracy W. Okonia nt.: *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*. Wyd. „ZAK”. Warszawa 1996, s. 80.

1.1 CHARAKTERYSTYKA ELEMENTÓW SYSTEMU SZKOLENIA WOJSK LĄDOWYCH SZ RP

Kadra nauczająca (dowódcy, instruktorzy, wykładowcy) jest tym elementem systemu, bez którego niemożliwa byłaby realizacja szkolenia. Dlatego obok szkolonych jest zasadniczym elementem całego systemu, niejako jego jądrem. Ponadto kadra szkoląca jest ona (kadra) podmiotem gwarantującym właściwe planowanie oraz przebieg całego procesu szkolenia. Jest także stymulatorem w zakresie wdrażania nowych form, metod a nade wszystko także treści szkolenia (kształcenia). Ma także wpływ na przystosowanie środowiska dydaktycznego do potrzeb szkolenia (kształcenia). Od właściwego doboru i przygotowania dowódców, instruktorów, wykładowców tak pod względem merytorycznym jak i metodycznym zależy rezultat szkolenia (kształcenia) czyli jego efektywności, sprawności, skuteczności.³

Szkoleni (dowództwa, sztaby, wojska, oficerowie, żołnierze, słuchacze, studenci), to obok kadry nauczającej najważniejszy element systemu, to równocześnie ważny podmiot i przedmiot szkolenia (kształcenia) oraz działalności wychowawczej. Bez szkolonych trudno by mówić o systemie, a jeszcze trudniej o praktycznym jego urzeczywistnieniu się w postaci procesu szkolenia (kształcenia). Szkoleni w wyniku oddziaływań dydaktyczno-wychowawczych kadry nauczającej zdobywają określoną (niezbędną) wiedzę, zdobywają (kształtują) pożądane umiejętności oraz nawyki, a także kształtują swoją osobowość i gotowość do wykonywania zadań bojowych.

³ Według T. Kotarbińskiego – *efektywność* – to dodatnia cecha działań (ocena) dających jakiś oceniany pozytywnie wynik bez względu na to, czy był on zamierzony (czyli mamy w tym przypadku do czynienia z działaniem skutecznym i efektywnym) czy nie zamierzony, zob. T. Pszczolowski: *Mała encyklopedia prakseologii i teorii organizacji*. Wyd. Ossolineum, Wrocław – Kraków, 1978, s. 60.

- Sprawność to takie działanie, które prowadzi do osiągnięcia celu poprzez działalność racjonalną) czyli celową, a nie przypadkową, zob., *Traktat ... dz. cyt.*, s. 121.
- Skuteczność to działanie, które charakteryzuje się dokładnością, ścisłością i ekonomicznością. Zob. T. Kotarbiński: *Traktat ... dz. cyt.* S. 121.
Badanie efektywności najczęściej ogranicza się do ustalenia skuteczności i stąd używa się tych określeń zamiennie: *skuteczność – sprawność*.

Cele szkolenia

Cele szkolenia (kształcenia) w wojsku to świadomie założone wyniki procesu nauczania – uczenia się zawodu wojskowego wyrażone przyrostem wiadomości, umiejętności i nawyków oraz zmianami osobowości podmiotu uczącego się.⁴

W procesie szkolenia wojskowego cele odnoszą się do ogólnego, fachowo-wojskowego i specjalistycznego przygotowania dowódców, dowództw (sztabów) oraz wojsk do indywidualnego i zespołowego działania na polu walki.

Zarówno cele kształcenia ogólnego, jak również specjalistycznego (zawodowego) odnosić się będą zarówno do poziomu szkolenia żołnierzy, studentów słuchaczy, jak również oficerów (dowódców), oficerów sztabów, specjalistów rodzajów wojsk. Wśród celów ogólnych jak również zawodowych wyróżnić możemy *cele rzeczowe oraz podmiotowe*.⁵

Cele szkolenia (kształcenia) w programach szkolenia żołnierzy dowództw (sztabów) szkół i uczelni wojskowych są najczęściej wyrażane w sposób tradycyjny *opisowy* i jako tzw. *taksonomia celów*.

W szkoleniu (kształceniu) wojskowym (procesie) w ramach którego realizowane są różnorodne cele, zarówno poznawcze, wychowawcze, kształcące oraz psychomotoryczne, koniecznością staje się ich *operacjonalizacja*.⁶

Operacjonalizacja celów to nic innego jak wyrażanie ich w formie zadań, których rozwiązanie (wykonanie) bądź nie rozwiązanie (nie wykonanie) jest możliwe do sprawdzenia i oceny pod względem ilościowym i jakościowym przez dowódcę, instruktora, wykładowcę, kierownika zajęć (ćwiczeń).

Wszelkie cele szkolenia (kształcenia) powinny wynikać z jakościowej modyfikacji osiągnięć szkoleniowych tzn. , że cele te w zależności od potrzeb oraz

⁴ Por. F. Szlosek: *Wstęp do dydaktyki przedmiotów zawodowych*. Instytut Technologii Eksploatacji, Radom 1998, s. 17.

⁵ *Cele rzeczowe kształcenia ogólnego* – nakazują potrzebę opanowania ogólnej wiedzy o przyrodzie, społeczeństwie, technice, kulturze.

Cele rzeczowe kształcenia zawodowego – nakazują opanowanie wiedzy ogólnej z danego i pokrewnych zawodów.

Cele podmiotowe kształcenia ogólnego nakazują ogólny rozwój sprawności umysłowej i zdolności poznawczych ze szczególnym uwzględnieniem myślenia i zdolności twórczych.

Cele podmiotowe kształcenia zawodowego nakazują rozwijanie specjalnych uzdolnień ważnych dla danego zawodu, zob. W. Okoń: *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*. Wyd. „Żak”, Warszawa 1996, s. 77.

⁶ W. Okoń: *Wprowadzenie ...* wyd. cyt., s. 60.

warunków szkolenia (kształcenia) powinny być formułowane tak aby dały się mierzyć (porównywać) zasoby wiedzy i umiejętności oraz zachowań szkolonych.

Treści szkolenia są tą częścią (elementem) systemu⁷, który ma zasadniczy wpływ na proces szkolenia i determinują jego przebieg jak też efekt końcowy. Dobór treści szkolenia (kształcenia) zależy od celów (zadań) jakie należy realizować, a także sposobów i warunków w jakich są osiągane.

Na jakość przekazywanych treści szkolenia (kształcenia) niemały wpływ mają również przygotowanie (predyspozycje) merytoryczne oraz metodyczne kadry szkolącej (kształcącej) a także jej motywacje.

Na treści szkolenia (kształcenia) wojskowego składa się całokształt podstawowych wiadomości i umiejętności z różnych dziedzin (przedmiotów) nauczania (kształcenia) przewidzianych do opanowania (doskonalenia) przez żołnierzy, oficerów, podoficerów i studentów w czasie pobytu w jednostce, dowództwie (sztabie) ośrodka, uczelni wojskowej.

Treści poszczególnych przedmiotów szkolenia operacyjno-taktycznego, czy bojowego, logistycznego itp. realizowane w toku zajęć (ćwiczeń) wynikać winny z zadań (ich charakteru) jakie przyjdzie realizować w przyszłości żołnierzowi, oficerowi, dowódcy, dowództwu (sztabowi) w czasie kryzysu lub wojny, a także z koncepcji obronnej państwa i doktryny szkoleniowej, narodowej i sojuszniczej.

Treści szkolenia (kształcenia) w jednostkach, dowództwach (sztabach) w ośrodkach szkolenia i uczelniach wojskowych powinny odpowiadać określonym wymaganiom natury społecznej, zawodowej, naukowej i dydaktycznej.

Z punktu widzenia szkolenia (kształcenia) wojskowego najbardziej istotne wymagania dotyczące doboru i układu treści szkolenia (kształcenia) to wymagania dydaktyczne, wynikające m.in. z konieczności przestrzegania postulatu *systematyczności i korelacji*. Systematycznym nazywamy taki układ treści szkolenia (kształcenia), który wykazuje zgodność z logiką wewnętrzną danej gałęzi wiedzy (przedmiotu). O korelacji mówimy wówczas, gdy eksponujemy związki zachodzące między poszczególnymi przedmiotami szkolenia (kształcenia) przypisując jednemu z

⁷ W. Okoń: *Wprowadzenie ...* wyd. cyt. s. 85.

nich szczególną rolę w zaznajamianiu szkolonych z daną dziedziną (wiedzy) nauki wojskowej. Na przykład w szkoleniu operacyjno-taktycznym takim przedmiotem szkolenia jest sztuka operacyjna lub taktyka. Przedmioty te są głównymi integrującymi pozostałe przedmioty szkolenia wojskowego.

Zgodnie z postulatem systematyczności i korelacji wewnętrznej i międzyprzedmiotowej wyróżnia się najczęściej stosowane następujące układy treści szkolenia (kształcenia) a mianowicie *liniowy, koncentryczny i spiralny*.⁸

Układ treści liniowy, to takie ułożenie treści (tematów), które tworzą nieprzerwany ciąg ściśle ze sobą powiązanych i warunkujących się wzajemnie ogniw, przerabianych tylko jeden raz w ciągu okresu szkolenia (kształcenia).

Taki typowy liniowy układ treści ma miejsce w programach szkolenia żołnierzy zasadniczej służby wojskowej w jednostkach wojsk lądowych.

Układ treści koncentryczny to taki, w którym te same treści powtarzane są co pewien czas, co pozwala rozszerzyć stopniowo ich zakres, wzbogacając o nowe elementy (treści), pogłębiając tym samym ich wzajemne związki i zależności z już przerobionymi. Układ taki w szkoleniu wojskowym najczęściej stosowany jest w szkoleniu dowództw (sztabów) i w szkolnictwie wojskowym (uczelnie wojskowe).

Spiralny układ treści charakteryzuje się tym, że uczestnicy szkolenia (kształcenia) nie tracąc z pola widzenia problemu zasadniczego, stopniowo wzbogacają zakres dotyczących go informacji oraz pogłębiają ich treść. Jest to układ ze wszech miar korzystny gdyż pozwala na przerabianie i pogłębianie wiedzy i umiejętności bez przerw tak jak to jest w układzie koncentrycznym lub liniowym.

Oprócz wymagań naukowych i dydaktycznych o doborze treści szkolenia (kształcenia) decydują również określone koncepcje programowe zwane również teoriami doboru treści kształcenia. Spośród wielu różnorodnych teorii doboru treści kształcenia do najbardziej znanych zalicza się: materializm dydaktyczny i formalizm;

⁸ Zob. Cz. Kupisiewicz: *Podstawy dydaktyki ogólnej...* wyd. cyt., s. 70

utilitaryzm, teorię problemowo-kompleksowa, strukturalizm, egzemplaryzm, materializm funkcjonalny oraz teorię programowania dydaktycznego.⁹

W wojsku w doborze treści szkolenia (kształcenia) stosowana jest teoria materializmu funkcjonalnego, która określa (zakłada), że podmiot szkolący winien opanować także treści, które wyznaczają układ ich czynności na zajmowanych stanowiskach, funkcjach.

Organizacja procesu szkolenia (kształcenia)

Szkolenie (kształcenie) w jednostce dowództwie (sztabie) uczelni wojskowej może przybierać zarówno postać pojedynczych aktów – okazjonalnych lub zamierzonych jak również ich zbiorów tzn. świadomie wywołanego procesu.

Na ów proces składa się wiele – podporządkowanych określone celowi – aktów nauczania – uczenia się czyli czynności nauczyciela (dowódcy, instruktora, wykładowcy) i czynności szkolonych.

Reasumując proces dydaktyczny w wojsku jest to system czynności dydaktycznych dowódców, instruktorów, wykładowców oraz żołnierzy, oficerów, chorążych, podoficerów, dowództw (sztabów) słuchaczy, studentów uczelni wojskowych realizowanych pod kierunkiem tych pierwszych w celu osiągnięcia celów szkolenia (kształcenia) wyznaczonych przez program, tzn. zdobycie wiadomości, umiejętności i nawyków oraz przyswojenie sobie określonych poglądów, ukształtowanie postaw, zachowań, a także rozwijanie zainteresowań i zdolności poznawczych w celu wszechstronnego rozwoju osobowości.

Osiągnięcie tych celów zależy nie tylko od jakości procesu szkolenia (kształcenia) ale także od takich czynników jak; cech psychicznych i fizycznych szkolonych, jakości pracy dowódców, instruktorów, wykładowców a także wzajemnego oddziaływania (współdziałania) szkolących i szkolonych.

Do strukturalnych składników procesu szkolenia (kształcenia) w wojsku zalicza się:

⁹ Zob. Cz. Kupisiewicz: *Podstawy ...* wyd. cyt., s. 71 i następne.

- a) podmiot uczący się (żołnierze, oficerowie, chorążowie, podoficerowie, dowództwa, (sztaby), słuchacze, studenci uczelni wojskowych) podlegający w tym procesie przemianom;
- b) podmiot nauczający (dowódca, instruktor, wykładowca) organizujący proces transmisji wiedzy, umiejętności i nawyków odpowiadający za ukształtowanie się prawidłowego transferu u uczącego się;
- c) cele ogólne i szczegółowe, stanowiące założony efekt (wynik końcowy) procesu szkolenia (kształcenia);
- d) treści szkolenia (kształcenia) określone programem (planem) szkolenia (kształcenia);
- e) zasady nauczania (kształcenia) stanowiące zbiór pewnych reguł postępowania dydaktycznego, według których proces szkolenia (kształcenia) winien być organizowany i realizowany;
- f) metody szkolenia (kształcenia) sugerujące sposób przekazywania (transmisji), wiadomości, umiejętności i nawyków z poszczególnych przedmiotów szkolenia (kształcenia);
- g) formy organizacyjne, odnoszące się do organizacyjnej technicznej strony procesu nauczania – uczenia się (kształcenia), eksponujące warunki przestrzenne, czasowe i materialne;
- h) środki dydaktyczne obejmujące wszystkie elementy infrastruktury dydaktycznej tzn. obiekty (bazę) dydaktyczną, a także techniczne środki dydaktyczne, które wykorzystywane są w procesie szkolenia (kształcenia);
- i) warunki zewnętrzne i wewnętrzne tego procesu określone przez strukturę systemu szkolenia (kształcenia) lub rodzaj bazy dydaktycznej (warunki koszarowe, poligonowe itd.).

Proces dydaktyczny w wojskach lądowych nie przebiega w okolicznościach przypadkowych, lecz podlega określonym prawidłowościom, które wyrażone są przez określone ogniwa oraz zasady szkolenia (kształcenia).

Z rozważań teoretycznych jak również z praktyki dydaktycznej dowództw (sztabów) i wojsk oraz szkół i uczelni wojskowych wynika, że w procesie szkolenia (kształcenia) żołnierzy, oficerów, podoficerów, dowództw (sztabów) studentów

i słuchaczy szkół i ośrodków szkolenia oraz uczelni wojskowych dość powszechnie wykorzystuje się dwa zasadnicze toki pracy dydaktycznej,¹⁰ w których ujmuje się następujące jej ogniwa.

Pierwszy tok pracy dydaktycznej zwany podającym opiera się na następujących ogniwach jak:

- przygotowanie do pracy
- podanie celu zajęcia, zapoznanie z zadaniami jakie będą realizowane, efektami końcowymi, a także planem zajęcia;
- wytworzenie pozytywnej motywacji w uczestnictwie przyswajania nowego materiału;
- podanie nowego materiału;
- zaznajomienie się z nowymi wiadomościami, powiązanie ich ze sobą i z wyobrażeniami już znanymi;
- uporządkowanie i utrwalenie nowych treści nauczania
- zaznajomienie z treściami zasadniczymi (idee przewodnie), podstawowe fakty, zasadnicze tezy itp.);
- wypełnienie zasadniczych treści treściami szczegółowymi;
- kontrola stopnia opanowania przez szkolonych wiadomości im przekazanych
- wykrycie luk i braków w wiedzy;
- stosowanie określonych ćwiczeń w celu utrwalenia zdobytych wiadomości i umiejętności ich praktycznego wykorzystania.

Drugi tok pracy dydaktycznej zwany **poszukującym** opiera się na następujących ogniwach jak:

- uświadomienie sobie przez szkolonych pracujących pod kierownictwem dowódcy, instruktora, wykładowcy określonej trudności (problemu) o charakterze teoretycznym lub praktycznym;
- słowne określenie napotkanej trudności (problemu) tzn. sformułowanie problemu oraz zabranie i uporządkowanie danych oraz niewiadomych;

¹⁰ Por. Cz. Kupisiewicz: *Podstawy ...* wyd. cyt. s. 101.

- sformułowanie hipotez ułatwiających poszukiwanie i przyjęcie optymalnych sposobów rozwiązania problemu;
- rozwiązanie problemu oraz jego weryfikacja empiryczna lub teoretyczna;
- usystematyzowanie i utrwalenie nowo przyswojonych wiadomości i umiejętności oraz zastosowanie jej w działalności teoretycznej i praktycznej.

Reasumując należy stwierdzić, że przedstawione ogniwa procesów dydaktycznych realizowanych w dwóch najbardziej powszechnych układach pracy dydaktycznej odzwierciedlają w pełni charakterystyczne ich prawidłowości. Analiza ich funkcji pozwala stwierdzić, że występują one w ścisłych ze sobą związkach i wzajemnych powiązaniach. W jednolitym i posiadającym własną wewnętrzną strukturę procesie dydaktycznym realizowanym w szkoleniu wojskowym występuje nieustanny ruch współdziałania poszczególnych ogniw. Każde z nich obejmuje szereg jakościowo podobnych czynności dowódców wojskowych, instruktorów, wykładowców oraz odpowiadających im czynności szkolonych żołnierzy, oficerów, podoficerów, dowództw (sztabów) studentów, słuchaczy itd.

Szczegółowy układ tych czynności zależy zarówno od tych pierwszych jak i od drugich. Poznawanie wzajemnych relacji podmiotu szkolącego (kształcącego) i podmiotu szkolonego (kształconego) jest jednocześnie poznawaniem praw i prawidłowości procesu nauczania i uczenia się żołnierzy, oficerów, podoficerów dowództw sztabów i wojsk, studentów, słuchaczy szkół, ośrodków i uczelni wojskowych oraz warunków optymalizacji tych procesów. Pogłębiona wiedza o poszczególnych ogniwach procesu dydaktycznego jest podstawą do doskonalenia (poznawania) określonych zasad nauczania i uczenia się. Ma to znaczenie szczególne gdyż wymienione już zasady w istotny sposób determinują praktyczną pracę dydaktyczną zarówno szkolących jak i szkolonych.

Zasady szkolenia (kształcenia) wojskowego stanowią jeden z istotnych elementów procesu szkolenia (kształcenia). Są one nazywane generalnymi dyrektywami dydaktycznymi, których przestrzeganie jest warunkiem koniecznym, chociaż nie jedynym skutecznego szkolenia (kształcenia). Z tego należy wnioskować, że należy je traktować jako swego rodzaju normy postępowania zarówno dowódcy,

instruktora, wykładowcy, jak też szkolonych (żołnierzy, oficerów, podoficerów, dowództw (sztabów), studentów, słuchaczy itp.).

Można różnymi metodami szkolić (kształcić) dowództwa (sztaby) wojska, oficerów, żołnierzy itd. i niezależnie od tego można uzyskiwać dobre wyniki. Jednakże zasady szkolenia (kształcenia) określające ogólne i szczegółowe prawidłowości procesu szkolenia (kształcenia) niezależnie od stosowanych metod muszą być bezwzględnie przestrzegane w postaci ogólnych i szczegółowych zasad szkolenia wojskowego.¹¹

Zasady szkolenia wojskowego nawiązują do ogólnych dyrektyw dydaktycznych wspólnych dla wszystkich procesów nauczania i uczenia się jak również do szczegółowych reguł, dyrektyw właściwych specyfice szkolenia wojskowego. Oprócz ogólnych zasad szkolenia (kształcenia) w procesie szkolenia wojskowego występują także specyficzne, szczegółowe zasady szkolenia wojskowego.

Ponadto w szkoleniu wojskowym, zwłaszcza w metodykach przedmiotowych lub poszczególnych form organizacyjnych stosowane są bardziej konkretne prawidłowości dydaktyczne, które zalicza się najczęściej do tzw. zasad metodycznych. Tego rodzaju zasady metodyczne odnoszą się najczęściej do specyficznej (złożonej) formy szkolenia (kształcenia) jaką są różnego typu, rodzaju i odmiany ćwiczenia taktyczne, operacyjne).

W szkoleniu operacyjno-taktycznym dowództw (sztabów) oraz w szkoleniu bojowym wojsk, a także w szkoleniu wojskowym w ogóle do ogólnych zasad dydaktycznych zalicza się:

- zasadę aktywnego i świadomego udziału szkolonych (kształconych) w procesie szkolenia (kształcenia);
- zasadę pogłębłości;
- zasadę związku teorii z praktyką;
- zasadę systematyczności;
- zasadę przystępności;
- zasadę trwałości wiedzy, umiejętności i nawyków;

¹¹ Zob. J. Halik: *Szkolenie w oddziale*, cz. 1, AON, Warszawa 1995, s. 12.

ponadto szczegółowe zasady szkolenia wojskowego jak:

- zasadę realizmu szkolenia wojskowego;
- zasadę jedności (związku) szkolenia indywidualnego i zespołowego.

Wśród zasad metodycznych prowadzenia ćwiczeń wyróżnia się:

- zasadę prowadzenia ćwiczeń wg decyzji ćwiczących dowódców;
- zasadę równości szans ćwiczących;
- zasadę ciągłości ćwiczenia;
- zasadę zachowania w tajemnicy koncepcji taktyczno-operacyjnej ćwiczenia.

Formy i metody szkolenia

Proces szkolenia wojskowego w zależności od podmiotu szkolonego, a także z uwagi na konieczność realizacji specyficznych zadań i celów szkolenia (kształcenia) charakteryzuje się swoistym układem form organizacyjnych oraz metod szkolenia (kształcenia), a także specyficznym środowiskiem dydaktycznym.

O wyjątkowości i współzależności owych elementów (czynników) procesu szkolenia (kształcenia) w szkoleniu operacyjno-taktycznym dowództw (sztabów) oraz bojowym żołnierzy decyduje oczywiście charakter zadań do jakich przygotowywane są określone osoby funkcyjne oraz całe dowództwa (sztaby) i wojska na czas kryzysu oraz wojny.

Formy szkolenia (kształcenia) zgodnie z przyjętymi poglądami (definicjami) w polskiej dydaktyce rozumie się jako organizacyjną stronę tegoż szkolenia (kształcenia). Forma w zależności od realizowanych w ramach szkolenia (kształcenia) celów dydaktycznych określa najczęściej organizacyjne warunki szkolenia (kształcenia), na którą składają się różnorodne czynniki o charakterze czasowym, przestrzennym i materialnym.¹²

Cechą charakterystyczną szkolenia wojskowego jest szczególna różnorodność form organizacyjnych. Jest to spowodowane m.in. koniecznością osiągnięcia w procesie szkolenia (kształcenia) różnorodnych celów, szczególnie w zakresie przygotowania do działań bojowych całych organizmów wojskowych tzn. pododdziałów, oddziałów,

¹² Zob. J. Zakrzewski: *Wybrane zagadnienia dydaktyki wojskowej*. ASG, Warszawa, 1974, s. 107.

związków taktycznych itd., jak również dowództw (sztabów). Aby skutecznie realizować owe cele w szkoleniu wojskowym stosowane są tzw. formy prostą oraz złożone. Do form prostych zalicza się przedsięwzięcia szkoleniowe o jednorodnej w zasadzie tematyce i strukturze metodycznej prowadzonych w ramach jednej lub kilku jednostek lekcyjnych w jednakowych warunkach organizacyjnych (w audytoriach, w gabinetach, placach ćwiczeń, warsztatach, działaniach itp.). Natomiast formy złożone to takie przedsięwzięcia szkoleniowe, które charakteryzują się interdyscyplinarnością i kompleksowością. Cechą charakterystyczną złożonych form szkolenia (kształcenia) jest ich dość złożony charakter organizacyjny oraz różnorodność warunków i miejsca, czasu i dydaktycznego środowiska materialnego. Do typowych form złożonych zalicza się wszystkie typy, rodzaje oraz odmiany ćwiczeń taktycznych (operacyjnych).

Metody szkolenia (kształcenia) to zgodnie z przyjmowanymi definicjami w dydaktyce ogólnej i wojskowej systematycznie stosowany sposób pracy dowódcy, instruktora, wykładowcy ze szkolonymi, który umożliwia tym ostatnim opanowanie wiedzy wraz z umiejętnościami i nawykami jej stosowania w praktyce oraz rozwijania zdolności poznawczych i zainteresowań osobistych. A zatem metody szkolenia (kształcenia) określają wewnętrzną stronę procesu dydaktycznego, gdyż stwarzają warunki bezpośredniego oddziaływania podmiotu szkolącego i szkolonego na siebie.

Z faktu różnorodności celów szkoleniowych szkolenia wojskowego wynika jednoznacznie, że nie istnieje jedna uniwersalna metoda nauczania, szkolenia (kształcenia) jednakowo przydatna i dająca się zastosować do wszystkich przedmiotów i poziomów szkolenia (kształcenia).¹³

Metody szkolenia (kształcenia) zgodnie z polską dydaktyką dzielą się (w zależności od autora) na metody których podstawą jest źródło wiedzy lub też aktywność intelektualna szkolonych. Metody szkolenia wg źródeł wiedzy dzielą się na trzy podstawowe grupy: słowne, poglądowe (oglądowe), praktyczne.

W odniesieniu do szkolenia operacyjno-taktycznego i bojowego do metod słownych zaliczamy: opis, opowiadanie, wykład, dyskusję, pracę z książką (instrukcją) zaś do metod poglądowych (oglądowych) zaliczamy metody oparte na różnych odmianach obserwacji i pokazu, przy czym źródłem wiedzy w tym przypadku są

¹³ Zob. J. Zakrzewski, dz.cyt., s. 110.

wrażenia i spostrzeżenia zmysłowe (wzrokowe, słuchowe itp.). Wreszcie do trzeciej grupy metod praktycznych należą metody w ramach których zdobywanie wiedzy, umiejętności i wyrabianie nawyków odbywa się poprzez bezpośrednie motoryczne (sprawnościowe) lub umysłowe czynności (metody praktyczne, problemowe, poszukujące). Metodami, które w założeniach (istocie) swoich sprzyjają i powodują aktywizację szkolonych, a które również stosowane są w szkoleniu wojskowym to metody gier dydaktycznych.¹⁴

Grupa tych metod zdaniem K. Kruszewskiego wyodrębniana jest jako oddzielna grupa, gdyż wykraczają one poza podział na metody oglądowe, słowne i praktyczne a przede wszystkim łączy je to, że mają sobie tylko właściwe cechy wyróżniające je spośród najbliższej z nimi spokrewnionych ćwiczeń o charakterze problemowym. Do tej grupy zaliczane są najczęściej metody: symulacyjną, inscenizacji i sytuacyjną.

Przedstawione formy organizacyjne oraz metody szkolenia (kształcenia) występują w ścisłych wzajemnych związkach i zależnościach to znaczy że określonej formie szkolenia odpowiada określona metoda lub nawet określony kompleks metod.

W praktyce każda forma szkolenia (kształcenia) niejako z góry zapowiada sama przez się najbardziej odpowiadający jej sposób (metodę), lub kilka metod prowadzenia zajęcia. Tak na przykład dla seminarium typową metodą będzie dyskusja, dla musztry bojowej – trening, zaś dla ćwiczenia wojskowego (różnego typu, rodzaju, odmiany) – metody działania praktycznego lub metody należące do grupy metod zwanych grami dydaktycznymi.

Środowisko materialne

Środowisko materialne często też zwane bywa dydaktyczną^{14b} bazą ✓ szkoleniową.¹⁵ Baza szkoleniowa to zespół obiektów i technicznych środków dydaktycznych (TŚD). materiałów szkoleniowych, które wykorzystuje się w procesie szkoleniowo-wychowawczym dowództw, sztabów i wojsk. W szkoleniu operacyjno-taktycznym kadry dowództw (sztabów) bazę dydaktyczną najczęściej stanowią obiekty szkoleniowe wyposażone w najnowocześniejsze środki łączności i automatyzacji

¹⁴ Zob. K. Kruszewski: *Burza mózgów ...* dz. cyt. s. 60.

¹⁵ Zob. J. Halik. *Szkolenie w oddziale*, cz. 1, AON, Warszawa 1995, s. 13.

dowodzenia znajdujące się w pomieszczeniach pracy, pomieszczeniach sztabowych, szkolnych ośrodkach dowodzenia, a także ośrodkach symulacyjnych. W szkoleniu bojowym wojsk zasadniczą bazą szkoleniową jest baza terenowa w postaci przykoszarowych pól taktycznych, strzelnic, czołgowisk, torów napalmowych, obiektów do szkolenia specjalistycznego (OPL; inż. – sap; pchem; rozpoznania itp.) obiektów szkolenia fizycznego, a także obiektów wyposażonych w symulatory i trenażery. Nie mniej ważna jest również baza gabinetowa w postaci sal wykładowych, gabinetów specjalistycznych (przedmiotowych), sal telewizyjnych, gabinetów komputerowych, trenażerów (symulatorów działania pojedynczego żołnierza) itp.

Szczególnego rodzaju (w szkoleniu bojowym) jest baza poligonowa, która zazwyczaj przystosowana jest do kompleksowego szkolenia oddziałów, pododdziałów ogólnowojskowych oraz rodzajów wojsk.

W ostatnich latach również w WP wzorem armii NATO preferowane są tendencje do modernizacji bazy szkoleniowej w kierunku jej miniaturyzacji (stosowanie zminiaturyzowanych strzelnic, poligonów) lub stosowanie urządzeń do symulacji działania pojedynczych żołnierzy, pododdziałów a także szerokiego stosowania trenażerów do nauki celowania i strzelania z różnych rodzajów uzbrojenia, nauki jazdy (czołgiem, wozem bojowym itp.), nauki wykorzystywania charakterystyki terenu w działaniach bojowych itp.

Wszystkie te usprawnienia, a także odejście niejako od realistycznego szkolenia o wielkim rozmachu spowodowane jest wszelkimi kosztami, które należało by wydać stosując tradycyjne sposoby szkolenia.

1.2. PODSYSTEMY SZKOLENIA WOJSK LĄDOWYCH SZ RP

W systemie (podsystemie) szkolenia wojsk lądowych można wyodrębnić następujące podsystemy szkolenia, które same w sobie stanowią systemy niższego rzędu, wraz ze swymi elementami, strukturą i wzajemnymi implikacjami. Są to:

- podsystem profesjonalnego szkolenia (kształcenia) kadry;
- podsystem szkolenia dowództw (sztabów);

- podsystem szkolenia wojsk;
- podsystem wychowania wojskowego;

Wspólną właściwością przypisaną wymienionym podsystemom jest osiągnięcie celu jakim jest zdolność bojowa wojsk.

Podsystem szkolenia (kształcenia) profesjonalnego kadry realizowany jest w szkołach, ośrodkach (centrach) oraz uczelniach wojskowych. Do tej pory jak pamiętamy liczba ośrodków szkolenia z 15 (w latach 80) zmniejszyła się do 7 (samodzielnych centrów szkolenia) w 1999 i ma osiągnąć docelowo liczbę 6 bezpośrednio podporządkowanych Dowództwu Wojsk Lądowych.¹⁶

Z czterech uczelni wojskowych (AON, WAT, WAM, AMW) jak na razie pozostają wszystkie z tym, że część uczelni dokonuje restrukturyzacji wewnętrznych przechodząc na inne (pokrewne) kierunki studiów, które są niezbędne do przyszłościowego kształcenia młodszej kadry dowódczej.

Natomiast szkoły oficerskie podporządkowane bezpośrednio DWLąd (WSO Poznań, WSO Wrocław i WSO Toruń) zostają rozwiązane i docelowo od 2006 r. ma powstać i funkcjonować jedna Wyższa Szkoła Oficerska zwana popularnie Akademią Wojsk Lądowych.

Z kolei podsystem szkolenia dowództw (sztabów) ze względu na szczebel struktury organizacyjnej wojsk lądowych oraz zakres treści obejmuje szkolenie strategiczne, operacyjne i taktyczne. Szkolenie dowództw (sztabów) ze względu natomiast na organizację i sposób przygotowania może być realizowane jako indywidualne (profesjonalne) oraz zespołowe. Zaś ze względu na charakter przekazywanych treści na teoretyczne i praktyczne.

Generalnie koncepcja szkolenia dowództw (sztabów) w głównej mierze oparta jest o zadania wynikające z kompetencyjnego zakresu odpowiedzialności szkoleniowej na danym szczeblu oraz o zadania główne jakie zostały sprecyzowane przez przełożonych dla określonego szczebla w danym roku (cyklu) szkolenia oraz w zależności od miejsca w ugrupowaniu bojowym (operacyjnym) i stopnia gotowości bojowej.

¹⁶ Ośrodki (centra szkolenia, które mają powstać w okresie od 2001 – 2006 to: CSWLąd (Poznań); CSWRiAT (Toruń); CSW Inż. i ABC (Wrocław); CSŁ i INF (Zegrze); CSUiE (Olsztyn); CSCZSAM (Piła).

Szkolenie kadry dowództw (sztabów), korpusów związków taktycznych, oddziałów oraz pododdziałów (batalionów) realizowane jest poprzez jej udział w ćwiczeniach i treningach taktycznych (operacyjnych) jako tzw. szkolenie zasadnicze, oraz szkolenie uzupełniające o charakterze teoretyczno-praktycznym przez bezpośrednie uczestnictwo w szkoleniu programowym (na niższych szczeblach).

Podsystem szkolenia wojsk realizowany jest na szczeblu oddziału i pododdziałów. Zasadniczym szczeblem odpowiedzialnym za szkolenie bojowe w SZ RP jest batalion. Batalion jest jednocześnie modułem w oparciu, o który opracowana została struktura szkolenia pododdziałów ogólnowojskowych i rodzajów wojsk. Szczegółowe kwestie dotyczące szkolenia wojsk tzw. struktura szkolenia, zakres zadań szkoleniowych także problematyka szkoleniowa zostaną przedstawione w podrozdziale 5.3.

2. MIEJSCE, ROLA I PODSTAWOWE ZADANIA WOJSK LĄDOWYCH SZ RP

Wojska lądowe w obecnym i przyszłym kształcie są i będą najważniejszym liczebnie komponentem Sił Zbrojnych RP. Stanowią one bowiem ok. 70% całego ich składu. W przyszłości wskaźnik ten ma się zmniejszyć do ok. 60%, ze względu na tendencje zmniejszania się liczebności Sił Zbrojnych RP ze 180 do 150 tysięcy. Niemniej jednak wyraźnie stan wojsk lądowych obrazuje ich miejsce i rolę w systemie obronnym Polski.

Podstawowym problemem świadczącym o ilościowym i jakościowym potencjale obronnym wojsk lądowych jest ich stan liczebny.

Obecnie liczba etatowa została diametralnie zmniejszona dzięki dokonującej się przez 10 lat redukcji sił zbrojnych. I tak z 310 tys. pod koniec lat 80-tych stan liczebny wojsk lądowych zmniejszył się do 116 tys. (stan na 15.05.2000 r.) jest to praktycznie zmniejszenie się wojsk lądowych o 50%.

Jednakże przyjęty „Program rozwoju wojsk lądowych w latach 2001 – 2006” przewiduje następujące warunki brzegowe dla struktury ilościowej i jakościowej wojsk lądowych: (schemat)

- stan etatowy WLąd SZ RP - 91.000
- w tym kadry zawodowej - 41.400
- i żołnierzy służby zasadniczej
- oraz pracowników wojska - 30.450 (20.800/9.650)

Docelowy skład osobowy kadry wojsk lądowych to:

- kadra zawodowa	- 60%	}	91.000
w 2006 r.
- służba zasadnicza	- 40%		

W tym struktura kadry zawodowej wg korpusów osobowych:

- oficerowie - 30%
- chorążowie - 30%
- podoficerowie - 40%

Z kolei struktura etatowa w korpusie oficerskim ma być następująca:

- oficerowie starsi (mjr – płk) - 30%
- oficerowie młodszy (ppor. – kpt.) - 70%

Jak wiadomo Wojska Lądowe SZ RP składać się będą z dwóch komponentów tj. jednostek operacyjnych i obrony terytorialnej, które będą funkcjonować w ramach dwóch okręgów wojskowych (Pomorskiego i Śląskiego) oraz samodzielnego Korpusu Powietrzno-Zmechanizowanego (w przyszłości Korpusu Zmechanizowanego).¹⁷ (schemat 5)

Rolę i miejsce WLąd SZ RP w narodowym systemie obronnym określają „Strategia Bezpieczeństwa RP”, a także Strategia Obronności Rzeczypospolitej Polskiej.¹⁸ Zawarte w tych dokumentach zapisy stanowią, że „... wojska lądowe przeznaczone są do zapewnienia obrony przed atakiem lądowo-powietrznym w dowolnym rejonie kraju na każdym kierunku w obliczu każdej formy zagrożenia militarnego.”¹⁹

¹⁷ W programie rozwoju wojsk lądowych w latach 2001-2000” nastąpi dalsza reorganizacja OW i Korpusów zgodnie z wymogami Strategii Obronności Polski i Koncepcji Strategicznej NATO.

¹⁸ *Strategia Obronności Rzeczypospolitej Polskiej*, s. 21.

¹⁹ Tamże.

W okresie pokoju prowadząc działalność szkoleniową pozostając w gotowości do realizacji zadań wynikających ze zobowiązań sojusznicznych²⁰ i udziału RP w systemie zbiorowego bezpieczeństwa europejskiego i potrzeb organizacji międzynarodowych (ONZ, UE, OBWE) oraz wsparcia działania sił pozamilitarnych podczas likwidacji skutków katastrof i klęsk żywiołowych.

Miejsce jakie zajmują wojska lądowe w strukturze SZ RP wyznacza rola jaką im się przypisuje, a mianowicie: (schemat 6)

- głównego wykonawcy planowania obrony lądowej RP;
- koordynatora działań bojowych rodzajów wojsk na obszarze kraju;
- zasadniczego organizatora i wykonawcy zadań w ramach osłony strategicznej RP i operacyjnego rozwinięcia wojsk;
- wydzielenia określonych sił odwodowych w sytuacjach kryzysowych i usuwania skutków katastrof i klęsk żywiołowych.

Obecne tendencje zmierzające do zmniejszenia składu bojowego i liczebnego armii oraz przebudowa narodowej i koalicyjnej koncepcji strategicznej wymaga również perspektywicznego spojrzenia na decydującą rolę i znaczenie wojsk lądowych w systemie kierowania i dowodzenia wojskami.

Analiza przyczyn współczesnych konfliktów zbrojnych i napięć polityczno-militarnych wskazuje, że ich główne źródło to nieporozumienia na tle narodowościowym i religijnym, etnicznym o różnej skali w bliższym i dalszym otoczeniu Polski. Wzrasta zatem prawdopodobieństwo zwiększenia udziału wojsk lądowych w różnego rodzaju działaniach prewencyjno-stabilizujących, reagowania kryzysowego, pomocy humanitarnej oraz misjach pokojowych, których głównym celem będzie utrwalenie lub wymuszenie pokoju i stabilizacji w rejonie, a także w działaniach wojennych.

Na tej podstawie zasadnicze zadania jakie stoją przed Wojskami Lądowymi SZ RP to: (schemat 7)

1. W sferze militarnej
 - a) na obszarze kraju:

²⁰ Art. 3, 5 i 7 Traktatu Waszyngtońskiego.

- organizacja i prowadzenie działań obronno-zaczeplnych w wypadku agresji lub wojny na dużą skalę;
 - likwidacja zagrożeń jakie stanowią lokalne konflikty zbrojne o małej skali i sytuacje kryzysowe;
 - b) poza granicami kraju;
 - udział wydzielonych sił w operacjach militarnych Sojuszu NATO wymuszających pokój;
2. W sferze niemilitarnej
- a) na obszarze kraju:
 - udział w edukacji obronnej społeczeństwa i przygotowaniu kadr dla wojsk lądowych;
 - udział w ratownictwie i likwidacji skutków klęsk żywiołowych i katastrof przemysłowych;
 - b) poza granicami kraju:
 - udział w misjach pokojowych i akcjach humanitarnych.

W celu przygotowania wojsk lądowych do realizacji wymienionych zadań w 1997 r. powołano do życia Dowództwo Wojsk Lądowych. W systemie szkolenia czasu pokoju spełnia ono funkcję organizacyjno-planistyczną i metodyczną oraz nadzoruje i koordynuje przedsięwzięcia szkolenia operacyjno-taktycznego dowództw (sztabów) oraz bojowego i ogólnego wojsk. Ponadto jest organizatorem przedsięwzięć szkoleniowych realizowanych przez WŁąd. w układzie międzynarodowym takich jak program „PdP”, „Mil to Mil” oraz IPP. Dowództwo Wojsk Lądowych sprawuje także merytoryczny nadzór nad kształceniem kandydatów na żołnierzy zawodowych w podległych mu placówkach wojskowego szkolnictwa zawodowego (Centra szkoleniowe oraz Wyższe Szkoły Oficerskie).

Obecnie w DWŁąd dokonują się poważne zmiany w zakresie dostosowywania struktur poszczególnych zarządów (oddziałów, wydziałów) a wynikające z wymogów i standardów NATO (cele SZ RP Nr 2721). W wyniku wprowadzenia nowego etatu zmniejszono liczbę stanowisk żołnierzy zawodowych z 571 do 555, a stanowisk pracowników wojska z 211 do 195. W ujęciu szczegółowym owa etatyzacja powoduje zmniejszenie liczby stanowisk generalskich o 4, stanowisk o stopniu etatowym

pułkownika o 153, podpułkownika o 135. Zwiększono natomiast liczbę stanowisk majorowskich o 283. (schemat 8).

Oprócz zmian ilościowych do najważniejszych zmian organizacyjno strukturalnych w dowództwie można zaliczyć:

- wprowadzenie stanowiska jednego zastępcy dowódcy zamiast czterech;
- zlikwidowanie pionu ogólnego;
- zlikwidowanie w sztabie pionów organizacyjno-mobilizacyjnego oraz operacyjnego, a utworzenie sześciu zarządów (G-1 – G-6);
- utworzenie Szefostwa Wojsk Pancernych i Zmechanizowanych w miejsce Szefostwa Szkolenia Bojowego;
- oddzielenie logistyki planistycznej od logistyki wykonawczej i umieszczenie w sztabie jako zarządu G-4.

3. CELE STOJĄCE PRZED WOJSKAMI LĄDOWYMI SZ RP

Obecnie strategicznym dążeniem Sił Zbrojnych RP w tym w szczególności wojsk lądowych jest uzyskanie pełnej zdolności do działania w ramach struktur NATO, czyli interoperacyjności, która obejmuje m.in. takie dziedziny jak:

- określony poziom wyszkolenia dowództw (sztabów) wszystkich szczebli dowodzenia oraz wojsk;
- stan (standardy) ich wyposażenia w odpowiednie systemy dowodzenia i środki łączności;
- całą sferę zabezpieczenia logistycznego.

Określono, że proces osiągania interoperacyjności powinien przebiegać wielokierunkowo. Mając na względzie zmiany strukturalne oraz zadania dla poszczególnych jednostek, szczególnie szybkiego i natychmiastowego reagowania, szkolenie dowództw (sztabów) winno być prowadzone w ramach przedsięwzięć wielonarodowych realizowanych w różnych armiach – członkach NATO; a nade

wszystko powinno następować dostosowywanie dokumentacji oraz procedur szkolenia oraz działania operacyjnego do wymogów (standardów NATO).

Jak wiadomo proces osiągania interoperacyjności, czyli zdolności do współdziałania Wojsk Lądowych SZ RP z PSZ NATO trwa praktycznie od 1994, kiedy to przedstawiciele naszej armii – oficerowie, dowództwa (sztaby) oraz wydzielone siły uczestniczyć zaczęły w programie „PdP”. Udział przedstawicieli wojsk lądowych w realizacji zadań Sojuszu, a także w przedsięwzięciach szkoleniowych, a szczególnie w różnego rodzaju operacjach (misjach) pokojowych i akcjach humanitarnych stał się podstawą do przyjęcia Polski w skład członków NATO (12.03.1999).

Członkostwo w NATO otwierało drogę do kolejnych głębokich reform w zakresie strukturalnym oraz zadań dla wojsk lądowych.

Jeszcze przed przystąpieniem Polski do NATO Kwatery Główna NATO biorąc pod uwagę osiągnięcia, wystąpiła z propozycją celów (zadań) dla Sił Zbrojnych RP. W wyniku negocjacji (wzajemnych ustaleń) biorąc pod uwagę ocenę potencjału oraz planów rozwojowych polskich sił zbrojnych oraz strategicznych planów Sojuszu, w drodze ostatecznych negocjacji Dowództwo PSZ NATO w Europie przedstawiło Polsce 65 propozycji celów dla sił zbrojnych, w tym 16 dla wojsk lądowych (schemat 9). Stosownie do terminów realizacji celom tym nadano trzystopniową skalę priorytetową (schemat 10).

- **cele natychmiastowe** (pierwszej kolejności realizacji) z terminem wykonania do pierwszego dnia członkostwa i do końca 1999 roku (w WLąd 7 celów);
- **cele krótko i średnioterminowe** (drugiej kolejności realizacji) z terminem wykonania do końca 2000 lub 2001 roku (w WLąd 5 celów);
- **cele długoterminowe** (trzeciej kolejności realizacji) z terminem wykonania do końca 2002 lub 2003 roku (w WLąd 4 cele).

Zgodnie z wytyczonymi celami opracowano również przydział jednostek Sił Zbrojnych RP do poszczególnych kategorii PSZ NATO;

Na rok przed datą wstąpienia do NATO zdolność współdziałania z NATO osiągnęły: (schemat 11)

- 16 bdp (realizujący zadania w Bośni i Hercegowinie);

- 18 bdsz (realizujący zadania odvodu strategicznego SFOR-u);
- 10 Szpital kliniczny – Bydgoszcz (realizujący zadania szpitala Kwatery Głównej NATO).

Ponadto założono, że do połowy 1998 r, gotowość do współpracy z NATO powinny osiągnąć:

- dowództwo i sztab 6 BDSz; zaś do końca 1998 r. – dowództwo i sztab 25 BKPanc oraz jeden szwadron brygady; 12 BKPanc. z 11 DKPanc; dowództwo i sztab 12 DZ oraz 6 BKPanc z tej dywizji.

Do połowy 1999 r. – dowództwa i sztaby 11 DKPanc, 10, 34BKPanc oraz 11 BZ.

Trwały także zaawansowane prace w zakresie tworzenia Wielonarodowego Korpusu Północ – Wschód z siedzibą w Szczecinie oraz batalionów międzynarodowych – ukraińsko-polskiego batalionu z siedzibą w Rzeszowie (UKRPOLBAT) i – litewsko-polskiego batalionu z siedzibą w Orzyszu (LITPOLBAT).

Głównym problemem wynikającym z celów dla (sił) wojsk lądowych było przygotowanie jednostek wydzielonych do Sił Szybkiego Reagowania i ich zabezpieczenia logistycznego. Do sił tych wydzielono:

Do Sił Natychmiastowego Reagowania – bdsz – (kategoria got. boj. – 3 tzn. że jego podstawowe pododdziały muszą osiągnąć gotowość do działania w ciągu 72 godzin, zaś całość sił w ciągu 7 dni. Jednostką, która sprostała tym wymaganiom był 18 bdsz.

Do Sił Szybkiego Reagowania:

- oficerowie do sztabu Korpusu (ARRC);
- 10 BKPanc z 11 DKPanc;
- 4 pplot z 11 DKPanc;
- 1 bkpow 25 BKpow (jedna kompania (szwadron) do kwietnia 1999 r. wraz z eskadrą lotniczą;
- jedna kompania (szwadron) do 2000 r.; cały batalion do 2001 r. wraz z dywizjonem lotniczym);

Do sił wsparcia Sił Reagowania wydzielono jednostki logistyczne i inżynieryjne a także kmed ze składu 10 Wojskowego Szpitala Klinicznego, które do

chwili wstąpienia Polski do NATO były zdolne do zabezpieczenia użycia tych sił poza granicami kraju. Szczegółowy wykaz jednostek wojskowych zadeklarowanych przez Polskę do NATO zgodnie z Kwestionariuszem Planowania Obronnego DPQ 1998 przedstawiono na schemacie: (schemat 12, 13, 14, 15).

4. ZADANIA WOJSK LĄDOWYCH W ŚWIETLE CELÓW OKREŚLONYCH PRZEZ DOWÓDZTWO NATO

Do głównych zadań realizowanych w ramach naszego uczestnictwa w strukturach NATO należy przede wszystkim udział naszych oddziałów (pododdziałów) w różnego rodzaju misjach pokojowych (schemat 16).

Kolejną grupę zadań realizowanych przez wojska lądowe to uczestnictwo wydzielonych sił (jednostek) w Siłach Reagowania Sojuszu.

Podstawowymi jednakże zadaniami jakie przyjdzie nam realizować w 2001 roku to przede wszystkim zadania statutowe wynikające z roli i miejsca oraz przeznaczenia wojsk lądowych w systemie obronnym państwa.

Uwzględniając trzy zasadnicze stany bezpieczeństwa państwa tzn.: pokoju, kryzysu i wojny (na ograniczoną i dużą skalę) podstawowymi zadaniami wojsk lądowych będzie:

a) w okresie pokoju:

- ◆ utrzymywanie stałej gotowości bojowej i mobilizacyjnej w podległych wojskach (ZT, oddziały i pododdziały);
- ◆ utrzymanie wyznaczonej liczby żołnierzy oraz uzbrojenia i sprzętu wojskowego w jednostkach wojskowych stosownie do następujących stopni gotowości:²¹
 - jednostki o wysokim stopniu gotowości do działania (siły / jednostki) wyznaczone do Sił Reagowania NATO i do osłony strategicznej granic RP);

²¹ Stopnie gotowości zostały ustalone na posiedzeniu Szczytu Waszyngtońskiego w dniach 22-24 kwietnia 1999 r. w czasie artykułowania nowej Koncepcji Strategicznej NATO.

- jednostki o zróżnicowanym stopniu gotowości do działania (jednostki przeznaczone do wzmocnienia sił osłony strategicznej granic i terytorium RP);
- jednostki o niskim stopniu gotowości do działania (pozostałe jednostki).
- ◆ szkolenie jednostek wojsk lądowych zgodnie z doktryną i procedurami sojuszniczymi (osiągnięcie pożądanego stopnia interoperacyjności i kompatybilności w zakresie pracy dowództw i sztabów zgodnie z procedurami i standardami obowiązującymi w NATO);
- ◆ integracja szkolnictwa wojskowego poprzez utworzenie jednej WSO (Wrocław) i sześciu centrów;
- ◆ utrzymanie wymaganej wielkości jednostek sił lądowych do udziału w misjach pokojowych sojuszniczych organizowanych, pod auspicjami organizacji bezpieczeństwa międzynarodowego;
- ◆ tworzenie programu obrony terytorialnej przez formowanie brygad OT, pododdziałów ochrony obiektów i regulacji ruchu oraz jednostek wsparcia Sił Sojuszniczych (w ramach wypełniania funkcji HNS) o zróżnicowanym stopniu rozwinięcia;
- ◆ utrzymywanie w dyspozycji OW sił (35 pododdziałów rozminowania oraz pięciu brnż.) niezbędnych do usuwania skutków katastrof oraz klęsk żywiołowych
- ◆ oddzielenie w zreorganizowanych terenowych organach administracji wojskowej (TOAW) funkcji operacyjnych od administracyjnych i logistycznych;
- ◆ wycofanie z wyposażenia wojsk sprzętu nie spełniającego wymagań współczesnego pola walki.

b) w okresie zaistnienia sytuacji kryzysowej:

- ◆ rozwinięcie sił do monitorowania i oceny sytuacji kryzysowej stosownie do narastającego zagrożenia;
- ◆ osiągnięcie pełnej gotowości do działania w jednostkach wysokiej gotowości do przeciwdziałania sytuacji kryzysowej lub w siłach ratowniczych stosownie do jej rozwoju z rozwinięciem elementów WSyD;

- ◆ podniesienie stopnia zdolności w siłach o zróżnicowanej gotowości bojowej odpowiednio do rozwoju sytuacji zapewniając pełną zdolność i gotowość do jednoczesnej z działaniami poza granicami kraju – obrony militarnej państwa.
- ◆ skierowanie wydzielonych sił do misji pokojowej (akcji ratowniczej) w kraju lub poza jego granice;
- ◆ izolacja rejonu kryzysu na terytorium RP i uczestnictwo w jego likwidacji;
- ◆ osłona terytorium kraju przed bezpośrednim zagrożeniem lub pośrednimi skutkami sytuacji kryzysowej w innych krajach poprzez prowadzenie (udział) operacji militarnych lub wsparcia sił pozamilitarnych w akcji osłonowej;
- ◆ rozwinięcie na terytorium Polski sojuszniczych sił wzmocnienia;
- ◆ sprawdzenie mobilizacyjnego systemu rozwinięcia operacyjnego wojsk;
- ◆ prowadzenie działań odstrasząco-demonstracyjnych oraz działań ochronno-obronnych w obszarze kryzysu;
- ◆ udzielanie pomocy organom administracji państwowej i samorządowej oraz siłom układu pozamilitarnego w usuwaniu skutków katastrof, klęsk żywiołowych oraz wspieranie akcji humanitarnych;
- ◆ w razie konfliktu zbrojnego na obszarze Sojuszu – poza obszarem Polski, wydzielenie kontyngentu sił oraz jego utrzymanie i uzupełnianie w ramach operacji NATO.

c) w wypadku wojny na małą skalę:

- ◆ rozwinięcie wojsk osłony strategicznej granic RP (jednostki o wysokiej gotowości bojowej).
- ◆ uruchomienie niezbędnych elementów wojennego systemu dowodzenia i procesu kierowania rozwijaniem wojsk lądowych;
- ◆ prowadzenie działań dywersyjno-odstrasżających;
- ◆ rozwinięcie jednostek o zróżnicowanej gotowości bojowej;
- ◆ operacyjne rozwinięcie części sił wojsk lądowych w tym tworzenie zgrupowań bojowych w określonych rejonach oraz odtwarzanie ich zdolności bojowej;
- ◆ rozwinięcie systemu zabezpieczenia logistycznego;

- ◆ zapewnienie warunków do przyjęcia na terytorium Polski sił sojuszniczych;
- ◆ rozbicie agresora, odtworzenie granic państwa oraz stworzenie warunków do zakończenia konfliktu zbrojnego.

d) w wypadku konfliktu zbrojnego (wojny) na dużą skalę:

- ◆ osłona i obrona lądowego obszaru RP przy współdziałaniu z WLOP, MW oraz siłami resortu MSWiA;
- ◆ rozwinięcie wojsk osłony strategicznej granic, uruchomienie wojennego systemu dowodzenia i procesu kierowania rozwijaniem wojsk lądowych.;
- ◆ mobilizacyjne rozwinięcie całości wojsk lądowych i udział w połączonej operacji obronnej;
- ◆ zapewnienie możliwości i swobody funkcjonowania państwa w obszarze decydującym o jego trwałości;
- ◆ zachowanie zdolności do dalszych działań poprzez uruchomienie systemu uzupełniania wojsk;
- ◆ przyjęcie na terytorium Polski sił sojuszniczych;
- ◆ dezorganizowanie działań i pobytu agresora na zajętych terenach;
- ◆ w razie konfliktu zbrojnego w obszarze Sojuszu (poza obszarem RP) wydzielenie kontyngentu sił oraz jego utrzymanie i uzupełnianie w ramach operacji NATO;
- ◆ siłami OT we współdziałaniu z ogniwami pozamilitarnymi zwalczać desanty oraz grupy dywersyjno-rozpoznawcze;
- ◆ skutecznie chronić powierzone obiekty wojskowe i gospodarki narodowej;

Realizacja wymienionych zadań będzie możliwa gdy:

- związki taktyczne, oddziały i pododdziały wyznaczone (wchodzące w skład Korpusu Wielonarodowego Północ – Wschód) będą w pełni wyposażone i permanentnie szkolone zgodnie z doktryną i procedurami NATO;
- pododdziały 6 BDSz (16 bpd i 18 bdsz) będą realizowały wyznaczone zadania w składzie SFOR;
- wyznaczone oddziały (pododdziały) 11 DKPanc osiągną określone wymagania (standardami) NATO współdziałanie w ramach struktur NATO;

- utworzone bataliony sił pokojowych (LITPOLBAT i POLUKRBAT) podejmą zadania w ramach Wielonarodowego Korpusu Północ – Wschód;
- osiągane będą kolejne cele interoperacyjności przez konkretne jednostki (w planach szkolenia kadry dowództwa (sztabów) winny być wyartykułowane cele interoperacyjności w zakresie realizacji standardów i procedur zgodnych z doktryną szkoleniową NATO);
- dokonane zostaną niezbędne zmiany w strukturze dowództw, sztabów i wojsk (Plan rozwoju Sił Zbrojnych RP na lata 2001-2006);
- dokonane zostaną niezbędne przesunięcia kadrowe w celu zapewnienia jednostkom zgłoszonym do NATO kadry o potrzebnych kwalifikacjach zawodowych i językowych;
- nastąpi wyposażenie jednostek w niezbędny sprzęt łączności oraz uzbrojenie kompatybilne z NATO;
- realizacja programów szkolenia kadry dowództw, sztabów oraz pododdziałów będzie zgodna z doktryną szkoleniową NATO.

Mówiąc o przyszłych zadaniach nie sposób pominąć sfery finansowej najważniejszych przedsięwzięć, do których można zaliczyć m.in.:

- koszty reformy strukturalnej dowództw (sztabów) i jednostek operacyjnych oraz obrony terytorialnej;
- koszty zakupu sprzętu uzbrojenia (haubice 155 mm, śmigłowiec wielozadaniowy, samoloty szturmowe);
- koszty zakupu sprzętu łączności i wspomagania informatycznego;
- koszty szkolenia specjalistycznego i językowego w zakresie procedur, standardów dowodzenia, kierowania i szkolenia dowództw (sztabów) i wojsk;

W kontekście zadań obrony narodowej, a także zobowiązań sojuszniczych przewiduje się w ramach modernizacji wojsk lądowych istotne ich zmniejszenie, w tym zmniejszenie ilości zasadniczego uzbrojenia i sprzętu (poniżej limitów CFE-1)²².

²² CFE-1 traktat określający ilość sprzętu i uzbrojenia armii. Np. zmniejszeniu ulegnie ilość czołgów z 1730 do 1300 i BWP ze 2250 do 1100, artylerii o kalibrze 100 mm i większym z 1610 do 1000 szt.

4.1. MODERNIZACJA STRUKTURALNO-ORGANIZACYJNA WOJSK LĄDOWYCH

Obecny²³ potencjał Wojsk Lądowych SZ RP przedstawia się następująco:

Dowództwo Wojsk Lądowych: (schemat 7)

- dwa – dowództwa OW;
- dowództwo Korpusu Powietrzno Zmechanizowanego;
- dwie komendy Regionów logistycznych (Warszawa i Kraków);
- dziesięć jednostek dowodzenia;
- siedem związków taktycznych;
- pięć samodzielnych brygad;
- cztery – brygady obrony terytorialnej (BOT);
- pięć jednostek WR i Art.
- pięć - jednostek WOPL;
- cztery – jednostki rozpoznawcze i walki radioelektronicznej;
- osiem – jednostek wojsk inżynieryjnych;
- trzy – jednostki obrony przeciwchemicznej;
- dwa – pułki śmigłowców bojowych;
- trzy – wyższe szkoły oficerskie (WSO);
- trzy – samodzielne centra szkolenia;
- dziesięć – rejonowych baz materiałowych (RBM);
- jedna – baza amunicji (BA)
- cztery – okręgowe warsztaty techniczne (RWT)
- jedenaście – rejonowych warsztatów technicznych (RWT) wraz z innymi jednostkami zabezpieczenia logistycznego;
- szesnaście WSzW (wojewódzkich sztabów wojskowych);

²³ Wykazana liczba dowództw oraz jednostek Wojsk Lądowych odnosi się do dnia 1.09.2000 r.

- sto czterdzieści – WKU (wojskowych komend uzupełnień);

Przewidywane kierunki zmian restrukturyzacyjnych (przyjęte w „Programie rozwoju Sił Zbrojnych RP na lata 2001 – 2006”) dotyczą następujących działań:

a) zmiany struktur organizacyjnych:

1) brygad ogólnowojskowych - polegające na zmniejszeniu liczby batalionów z czterech do trzech z jednoczesnym zwiększeniem potencjału bojowego batalionów z trzydziestu do czterdziestu wozów bojowych (czołgów);

2) organów dowodzenia na wszystkich szczeblach organizacyjnych dostosowując je do struktur dowództw, sztabów NATO;

b) poprawy funkcjonowania systemu dowodzenia poprzez przemieszczenie sił i środków łączności z rozformowanych brygad i batalionów ogólnowojskowych do jednostek sił wysokiej i zróżnicowanej gotowości bojowej;

c) zracjonalizowania potencjału szkolnictwa wojskowego poprzez utworzenie jednej Wyższej Szkoły Oficerskiej we Wrocławiu i sześciu Centrów Szkolenia;

d) przekazania zbędnej infrastruktury poza resort obrony narodowej;

e) zrównania stanu etatowego ze stanem ewidencyjnym osiągając określone wielkości stanowisk w poszczególnych latach programu.²⁴ (schemat 18)

- do końca 2001 r. – 105.900 stanowisk (zmniejszenie stanu wojsk lądowych o 17.320);

- do końca 2002 r. – 98.820 stanowisk (zmniejszenie stanu wojsk lądowych o 7.080);

- do końca 2003 r. – 91.000 stanowisk (zmniejszenie stanu wojsk lądowych o 7.820).

Zmiany restrukturyzacyjne kadry zawodowej w celu dostosowania jej liczby do limitów organizacyjnych nakreślonych z „Programie ...”²⁵ muszą następować etapami.

Aktualnie w Wojskach Lądowych SZ RP pełni służbę ok. 42.200 żołnierzy zawodowych w tym:

- oficerów starszych - 6.900;

- oficerów młodszych - 9.500;

²⁴ Zob. Wł. Hauzer: *Zmiany strukturalne zadania Wojsk Lądowych w 2001 roku* * (wykład egz. poj., DWLad, Warszawa 2000.

²⁵ Tamże, s. 11.

- chorążych - 13.500;
- podoficerów zawodowych - 12.300 (w tym 6.500 – żołnierze kontraktowi wśród których jest ok. 200 oficerów, ok. 640 chorążych i ok. 5.760 podoficerów zawodowych).

Zakłada się zgodnie z „Programem ...”, że do końca 2003 roku prawdopodobny stan liczebny i struktura wewnętrzna kadry zawodowej ma się przedstawiać tak: (schemat 19)

- oficerów starszych - 2.150;
- oficerów młodszych - 6.550 (w tym: 1.310 służby kontraktowej);
- chorążych - 12.700 (w tym: 4.960 służba kontraktowa);
- podoficerów zawodowych - w tym: 11.000 – służba kontraktowa).

Z powyższego zestawienia wynika, że aby osiągnąć określone w „Programie...” wskaźniki koniecznością stanie się zwolnienie z zawodowej służby wojskowej:

- oficerów starszych - ok. 4.750
- oficerów młodszych - ok. 2.950;
- chorążych - ok. 800;

powołanie do zawodowej służby kontraktowej ok. 7.700 podoficerów.

W celu osiągnięcia we wskazanych terminach czasowych określonych wielkości stanów osobowych oraz zrealizowania zadań w zakresie dostosowania struktur organizacyjnych oraz potencjału bojowego do wymagań planowania obronnego Sojuszu w DWLad zamierza się w najbliższych terminach:

A. Przeformować:

- Dowództwo ŚOW na nowa strukturę organizacyjną (zmniejszając jego stan osobowy);
- Dowództwo POW na dowództwa POW i IKZ bez zwiększania dotychczasowego stanu etatowego ;
- Dowództwo KPZ na Dowództwa 2 KZ;
- Dwie WSO (Poznań i Toruń) na dwa Centra Szkolenia;
- BPanc na BOT cz. – „P”;
- dwa pułki radioelektroniczne (8 i 11 prel) na dwa bataliony radioelektroniczne;

- bataliony zmechanizowane i bataliony czołgów na 40 wozowe struktury z jednoczesnym zmniejszeniem liczby batalionów.

B. Rozformować:

- Dowództwo Korpusu (wydzielonego ze struktury SOW) wraz z jednostkami wsparcia bojowego i zabezpieczenia logistycznego;
- 15 Dywizje Zmechanizowaną (Olsztyn);
- jedną brygadę zmechanizowaną (2BZ z 8DOW);
- jedną brygadę pancerną (5BPanc);
- dwie brygady artylerii;
- dwa pułki rakiet;
- cztery pułki przeciwpancerne;
- pułk przeciwlotniczy;
- pułk dowodzenia;
- dwa pułki radioliniowo-kablowe;
- dwie komendy regionów logistycznych
- dwie komendy baz materiałowych;
- trzy rejonowe warsztaty techniczne;
- trzydzieści jeden WKU (wojskowych komend uzupełnień);
- inne jednostki wojskowe.

C. Zlikwidować

- dziesięć garnizonów;
- dziewięć garnizonowych węzłów łączności (GWŁ);
- ograniczyć liczbę garnizonowych składów amunicji;
- zmniejszyć zasoby infrastrukturalne w 8 garnizonach.

Przewidywany model strukturalny Wojsk Lądowych SZ RP przedstawiał się będzie prawdopodobnie²⁶ następująco: (schemat 20)

²⁶ Przyszły model strukturalny wojsk lądowych ostatecznie został zatwierdzony przez kolegium MON, Szt. Gen. WP, dowódców RSZ oraz parlamentarzystów Komisji Obrony Narodowej na początku 2001 r.

- Dowództwo, Wojsk Lądowych;
- Dwa Dowództwa Korpusów Zmechanizowanych (1KZ – Bydgoszcz, 2 KZ – Kraków);
- Dwa Dowództwa Okręgów Wojskowych (POW – Bydgoszcz, SOW – Wrocław);
- Jednostki dowodzenia 8;
- Związki taktyczne 6;
- Samodzielne brygady – 4;
- Brygady OT – 8;
- Jednostki raketowe WRiArt – 2;
- Jednostki wojsk obrony przeciwlotniczej – 2;
- Jednostki wojsk rozpoznania i WRE – 2;
- Jednostki wojsk inżynieryjnych – 10;
- Jednostki obrony przeciwchemicznej – 3;
- Pułki śmigłowców bojowych – 2;
- Rejonowe Bazy Materiałowe z czterema Okręgowymi Warsztatami Technicznymi i ośmioma Rejonowymi Warsztatami Technicznymi oraz innymi jednostkami logistycznymi;
- Wojewódzkie Sztaby Wojskowe – 16;
- Wojskowe Komendy Uzupelnień – 110;
- Wyższa Szkoła Oficerska (Wrocław) – 1;
- Centra i Ośrodki Szkolenia – 6;

Polski kontyngent sił wielonarodowych w dalszym ciągu stanowić będzie 12 DZ ze środkami wzmocnienia będącymi w składzie Wielonarodowego Korpusu Północ – Wschód, a także dwa międzynarodowe bataliony sił pokojowych (LITPOLBAT i POLUKRBAT).

Wraz ze zmianami strukturalnymi ulegnie również zmianie potencjał bojowy jednostek operacyjnych. W brygadach zmechanizowanych i czołgów ma nastąpić zmniejszenie liczby batalionów z czterech do trzech natomiast potencjał bojowy batalionów zwiększy się o dziesięć wozów bojowych (czołgów).²⁷

²⁷ Poprzednio zakładano, że w brygadzie będzie 4 bataliony, a w batalionie 30 BWP lub czołgów.

Prawdopodobnie ostatecznie stan ilościowy jednostek operacyjnych będzie się przedstawiał następująco:

- Związków Taktycznych - 6
- Brygad Pancernych - 7
- Brygad Zmechanizowanych - 10
- Batalionów – Czołgów - 23
- Batalionów zmechanizowanych - 25

Bardzo ważnym problemem wiążącym się ze strukturą organizacyjną dowództw/sztabów i wojsk jest kwestia dowodzenia.

Opracowywana koncepcja systemu dowodzenia wojskami lądowymi dotyczy okresu pokoju, kryzysu i wojny.

Potrzeba dokonania tych zmian w obecnym systemie dowodzenia wojsk lądowych wynika głównie z:

- utworzenia w 1997 r. Dowództwa Wojsk Lądowych, które jeszcze w wojennym systemie dowodzenia (WSyD) Sił Zbrojnych RP nie stanowi w pełni organu dowodzenia szczebla operacyjnego;
- wymagań związanych z integracją z NATO ujętych m.in. w celach dla Sił Zbrojnych tzw. *Target Forces Proposals*;
- perspektywicznych założeń „Programu Integracji z Organizacją Traktatu Północnoatlantyckiego i Modernizacji Wojsk Lądowych”.

Jednym z głównych uwarunkowań jaki przyjęto w tworzeniu nowego systemu dowodzenia Wojsk Lądowych SZ RP jest Strategia Obronności Rzeczypospolitej Polskiej.²⁸ Zaś jako podstawę rozważań należało również przyjąć fakt włączenia Polski do europejskiego systemu bezpieczeństwa i wynikające stąd implikacje.

W Strategii Obronności Rzeczypospolitej Polskiej wyartykułowano, że strategia obrony narodowej RP, jako funkcja narodowych celów państw w dziedzinie bezpieczeństwa obejmuje trzy podstawowe dziedziny strategiczne, w których przewiduje się udział sił zbrojnych (schemat 21).

- a) Strategię prewencyjną – rozumianą jako czynny udział w zapobieganiu konfliktom i kształtowaniu bezpieczeństwa w otoczeniu międzynarodowym Polski;

²⁸ Ostatnia wersja *Strategii Obronności Rzeczypospolitej Polskiej* uchwalona została na początku 2001 r.

- b) Strategię anty kryzysową – oznaczającą reagowanie na pośrednie zagrożenia bezpieczeństwa państwa, spowodowane sytuacjami kryzysowymi w otoczeniu Polski, ale również gotowość do reagowania na wypadek zaistnienia katastrof, klęsk żywiołowych i niesienia pomocy humanitarnej ma rzecz ludności cywilnej w kraju i za granicą;
- c) strategię wojenną – oznaczającą przygotowanie i gotowość sił zbrojnych do prowadzenia militarnych i pozamilitarnych działań wojennych .

Przedstawione warianty użycia sił zbrojnych – stanowiące nadrzędny praktyczny wymiar polskich interesów narodowych przy uwzględnianiu narodowej specyfiki, warunków ich realizacji powinien być jednocześnie spójny ze strategią koalicyjną NATO.

Uwzględniając powyższe uwarunkowania wzorem innych państw Sojuszu, a także w imię polskiej doktryny obronnej niezbędne jest posiadanie narodowego systemu dowodzenia. Mógłby on zapewnić efektywne dowodzenie całym potencjałem bojowym rodzajów wojsk, w tym wojsk lądowych i siłami wydzielonymi do Sojuszu. I tak w czasie pokoju narodowe dowództwa rodzajów wojsk powinny dowodzić podległymi wojskami oraz ściśle współpracować z właściwymi wielonarodowymi dowództwami NATO (schemat 22).

W efekcie zagrożenia i wojny poza terytorium państwa, dowództwa te główny wysiłek skupiałyby na wszechstronnym przygotowaniu i zabezpieczeniu narodowych kontyngentów wydzielonych do zgrupowań sojuszniczych oraz dowodzenia wojskami pozostającymi poza zasięgiem oddziaływania dowództw sojuszniczych.

W wyniku powstania konfliktu zbrojnego na całym terytorium muszą być zdolne do przygotowania i prowadzenia pierwszej operacji obronnej pełnym potencjałem bojowym, do czasu uzyskania i zorganizowania wsparcia przez Siły Sojuszu.

Z tych właśnie względów, istotnym jest to, aby narodowy system dowodzenia wojskami lądowymi odznaczał się wysokim stopniem interoperacyjności w zakresie:

- struktur organizacyjnych;
- procedur dowodzenia;
- kompatybilności sprzętu łączności i informatyki.

Wychodząc z przedstawionych wyżej wariantów użycia sił zbrojnych stosownie do występującego zagrożenia w ramach działania sił Sojuszu można wyróżnić co najmniej trzy takie możliwości, do których należałoby dostosować nasz system dowodzenia.

- A. Obrona własnego terytorium w początkowym okresie konfliktu (w tym również osłona strategiczna granic) oraz tworzenie i utrzymanie warunków do przejęcia sił wzmocnienia i pełnego zaangażowania się wojsk Sojuszu.
- B. W przypadku zaangażowania się Sojuszu w wojnę na obszarze naszego kraju, narodowy system dowodzenia będzie realizował cele i zadania zgodnie z decyzjami dowództw Sojuszu.
- C. W przypadku wojny, w której zasadnicze działania Sojuszu mogą przebiegać poza terytorium kraju należy przewidywać, iż część wojsk operacyjnych będzie włączona do zgrupowań wielonarodowych (korpusów) i będzie działać poza własnym obszarem.

Narodowy system dowodzenia wojsk lądowych musi więc być integralnym elementem systemu sojuszniczego, zapewniającym realizację zadań wymagających działania wojsk sprzymierzonych m.in. poprzez dowodzenia wojskami OT, organizacją oporu narodowego, ochroną obiektów i ludności, przygotowanie rezerw itd.

Niewykluczony jest również wariant udziału narodowych organów dowodzenia SZ w dowodzeniu zgrupowaniami sojuszniczymi działającymi na obszarze kraju.

Ponadto należy przewidzieć, iż narodowe organy dowodzenia będą realizowały zadania zabezpieczenia i uzupełniania wojsk, będąc w tym czasie w strukturach sojuszniczych.

Uwzględniając strukturalną sytuację i uwarunkowania społeczno-militarne, jak również przewidywane, perspektywiczne działania dla wojsk lądowych przystępując do prac nad budową systemu dowodzenia wojsk lądowych przyjęto następujące założenia:

- po pierwsze – funkcjonowanie dowództw i sztabów czasu pokoju w aspekcie strukturalno-zadaniowym powinno być maksymalnie zbliżone ze strukturą o zadaniami wojennego systemu dowodzenia (WSyD);

- po drugie Dowództwo Wojsk Lądowych powinno być „partnerskim” ogniwem dla odpowiedniego dowództwa PSZ NATO;
- po trzecie – wojenny system dowodzenia wojsk lądowych powinien być tak zorganizowany, aby zapewniał dowodzenie zarówno w systemie narodowym, jak i koalicyjnym;
- po czwarte – rozwijanie wojennego systemu dowodzenia winno następować w ramach przyjętego systemu osiągania WSGB w miarę podwyższania gotowości obronnej państwa z możliwością autonomicznej pracy pewnych jego elementów;
- po piąte – przewidywane kompetencje w zakresie dowodzenia dla dowódców wszystkich szczebli (od dowódcy wojsk lądowych do dowództw szczebla taktycznego) nie mogą naruszać zasady jednoosobowego dowodzenia;
- po szóste – zasadniczymi miejscami pracy dla stanowisk dowodzenia wojsk lądowych powinny być stałe obiekty zawczasu przygotowane i wyposażone.

Wszechstronna analiza systemów dowodzenia jakie funkcjonują na różnych szczeblach dowodzenia tzn. regionalnych, rodzajów wojsk, związków operacyjnych i taktycznych pozwoliła na opracowanie w SZ RP modelu systemu dowodzenia wojskami lądowymi, którego istotą jest dowodzenia poprzez dowódców korpusów oraz dowódców okręgów.²⁹ Z kolei ideowy model dowodzenia operacyjnego i pozaoperacyjnego WLąd na tle systemu dowodzenia SZ RP w układzie narodowymi sojuszniczym przedstawiono na schemacie 23).

Aktualne poglądy na system dowodzenia SZ RP każą przypuszczać, że Dowództwo Wojsk Lądowych stanowić będzie operacyjny organ (szczebel) dowodzenia w narodowym Systemie dowodzenia.

Jego zasadniczymi zadaniami będzie dowodzenie pozostałymi komponentami wojsk lądowych (OT, WSzW, Logistyka) oraz realizowania zadań logistycznego zabezpieczenia wojsk operacyjnych podporządkowanych organom dowodzenia NATO, a także uzupełniania ich w wypadku poniesienia strat.

Uważa się zatem, że system dowodzenia wojskami lądowymi powinien zapewnić (schemat 24):

²⁹ Aktualnie lansowana jest koncepcja taka, że utworzone dowództwa korpusów nie będą dowodzić dywizjami, brygadami. Będą niejako przygotowywać się na czas „W”. Dowodzić dywizjami, brygadami ma wg tej koncepcji dowódca wojsk lądowych.

- jasny podział zadań i kompetencji pomiędzy szczeblem operacyjnym a taktycznym;
- możliwość kierowania dowództwami w układzie narodowym, a także będącymi w podporządkowaniu operacyjnym dowództw NATO;
- współpracę systemu kierowania obronnością państwa, a systemem kierowania MON i Naczelnego Dowództwa, a dowództwami operacyjnymi utworzonymi na czas wojny, jak również systemami kierowania dowództwa PSZ NATO w Europie oraz dowództw regionalnych i rodzajów sił zbrojnych.

Generalnie w pracach nad budową systemu dowodzenia wojskami lądowymi przyjęto podstawowe założenia, że system ten powinien w zasadniczych kwestiach być kompatybilny z systemem dowodzenia występującym w armiach państw NATO.

W tym celu dla sprawnego dowodzenia jednostkami wojsk lądowych – oprócz znajomości pojęć i procedur – będzie jednolita struktura sztabów, tak pod względem nazw poszczególnych elementów, jak i funkcji w procesie dowodzenia.

Przyjęto, iż elementami funkcjonalnymi (komórkami) stanowisk dowodzenia będą:

a) na szczeblu operacyjnym (DWLąd – OW/K) (schemat 25).

- centra;
- zespoły

b) na szczeblu taktycznym (dywizja, brygada);

- zespoły;
- sekcje

c) na szczeblu taktycznym (batalion, dywizjon):

- sekcje;
- grupy.

Na stanowiskach dowodzenia (SD) elementy te tworzyć będą centra:

- dowodzenia;
- wsparcia dowodzenia;
- wsparcia działań lub wsparcia bojowego;
- zabezpieczenia logistycznego.

4.2. INTEROPERACYJNOŚĆ W ZAKRESIE GOTOWŚCI BOJOWEJ I WSPARCIA LOGISTYCZNEGO

W myśl doktryny NATO wymogi systemu gotowości bojowej wojsk są określone w wytycznych Komitetu Wojskowego Sojuszu, jednak każde państwo dostosowuje je do własnej specyfiki i planów narodowych.

Według poglądów NATO gotowość bojowa określa czas, w którym dana jednostka może osiągnąć zdolność do wykonania przewidzianych (wynikających z jej przeznaczenia) dla niej zadań oraz wskaźniki (standardy) przedstawiające jej aktualny (ewidencyjny) status w zakresie liczebności stanu osobowego, wyposażenia i wyszkolenia.

Tak więc gotowość jednostki oznacza jej pełne ukończenie (osobowe i sprzętowe) zgodnie ze strukturą organizacyjną i stanem, etatowym, a poziom jej wyszkolenia i zdolności do działania oraz stan zapasów musi umożliwiać wykonanie zadań, dla których została powołana.

W celu utrzymania możliwości militarnego reagowania na każdą sytuację oddziałyującą na NATO, siły zbrojne poszczególnych państw zobowiązane są do wydzielenia swoich jednostek do następujących komponentów.

- A. Sił dowodzonych przez NATO (*NATO COMMAND FORCES*)** – są to wojska (siły), które państwa członkowskie Sojuszu oddają pod operacyjne dowodzenia lub operacyjną kontrolę dowódcy NATO. W praktyce do tych sił zalicza się jedynie elementy systemu wczesnego ostrzegania (*AWACS*), czasowo siły SFOR, SD Korpusu Szybkiego Reagowania oraz wydzielone siły powietrzne i lądowe.

- B. Sił wyznaczonych do NATO (*NATO ASSIGNED FORCES*)** – są to wojska, które państwa członkowskie zgodziły się oddać dowódcom NATO pod operacyjne dowodzenia lub operacyjną kontrolę, w przypadku wprowadzenia określonego

stanu gotowości w ramach systemu alarmowania NATO lub w sytuacji uzgodnionej w szczegółowych porozumieniach. W kategorii tej funkcjonują siły: natychmiastowego i szybkiego reagowania, siły główne obrony oraz siły wzmocnienia.

C. Sił przewidywanych do NATO (*NATO EARMARKED FORCES*) – są to siły, które państwa członkowskie zgodziły się przekazać pod dowództwo operacyjne Sojuszu w przyszłości. Przy czym pojęcie „w przyszłości” nie jest bliżej określone (zdefiniowane).

D. Innych sił do NATO (*OTHER FORCES FOR NATO*).

E. Sił pozostających pod dowództwem narodowym (*NATIONAL COMMAND FORCES*) – są to jednostki operacyjne, obrony terytorialnej oraz zabezpieczenia logistycznego.

W zależności od czasu niezbędnego na rozwinięcie i osiągnięcie gotowości bojowej jednostki wojsk lądowych będą obowiązywały stosowne normy (kategorie) czasowe, obejmujące czas niezbędny na: osiągnięcie pełnej gotowości bojowej, wszechstronne przygotowanie do wykonania zadania (zadań) bojowego, przemieszczenia do rejonów (portów, lotnisk, stacji kolejowych) oraz załadowania i osiągnięcia gotowości do wyjścia z nich (odlotu, odjazdu), a także odtworzenia zdolności bojowej w miejscu operacyjnego przeznaczenia.

Stopnie gotowości bojowej (schemat 26) będą również określały kategorie jednostek, do których będą zaliczone. Oznaczone będą one cyframi arabskimi od 1 do 10. Na przykład jednostki przewidziane do Sił Natychmiastowego Reagowania nie powinny być zaszerogowane do kategorii wyższej niż 3, bowiem czas ich rozwinięcia nie może przekroczyć 10 dni, a kluczowych elementów 72 godzin. Natomiast jednostki zaszerogowane do Sił Szybkiego Reagowania powinny być jednostkami kategorii 4 z czasem rozwinięcia do 20 dni, a kluczowych elementów do 10 dni.

Procent ukończenia w obydwóch kategoriach nie może być mniejszy niż 80%. Siły główne natomiast będą zarezerwowane do kategorii od 5 do 10.³⁰

Biorąc pod uwagę kryteria NATO, w Wojskach Lądowych SZ RP przydzielono określone kategorie dla poszczególnych dowództw korpusów, dywizji a także dla poszczególnych jednostek (związków taktycznych, oddziałów) wchodzących w ich skład.

Zabezpieczenie logistyczne wojsk lądowych zdeterminowane jest szeregiem czynników, które pośrednio i bezpośrednio określają kolejność i treść realizowanych zadań, termin ich wykonania, wielkość angażowanych sił i środków oraz końcowy efekt działalności logistycznej.

Do zasadniczych zadań działalności logistycznej wojsk lądowych należy zaliczyć:

- realizację przedsięwzięć organizacyjnych dostosowujących logistykę wojsk lądowych do ustaleń zawartych w Programie Integracji i Modernizacji Sił Zbrojnych RP na lata 1998-2012, oraz Programu Rozwoju Sił Zbrojnych na lata 2001 ÷ 2006;
- dostosowanie wszelkich zamierzeń logistycznych do finansowych i materialnych możliwości wojsk lądowych;
- podejmowanie działań zmierzających do osiągnięcia interoperacyjności infrastruktury logistycznej odpowiadającej standardom NATO;
- zabezpieczenie logistyczne jednostek zadeklarowanych do Sił Natychmiastowego i Szybkiego Reagowania NATO (dwie BPanc, pplot, bdsz, BKPow z dywizjonem lotniczym (jednostka logistyczna, szpital polowy) oraz międzynarodowych batalionów: polsko-ukraińskiego i litewsko-polskiego oraz batalionu Sił Szybkiego Reagowania ONZ – SZIRBRIGE, a także utrzymanie batalionów w ramach SFOR i w odwodzie (16 bbpd, 18 bdsz i 10 bz z 10 BKPanc);
- podjęcie działań zmierzających do zahamowania tendencji obniżania stanów zapasów zaopatrzenia oraz sprawności uzbrojenia i sprzętu wojskowego;

³⁰ Zgodnie z założeniami *Koncepcji Strategicznej NATO* (23-24 kwietnia 1999 r.) siły zbrojne dzielić się będą na kategorie gotowości bojowej wg trzech kryteriów, tzn. siły o najwyższym stopniu gotowości, siły o średnim oraz siły o niskim stopniu gotowości bojowej. Wszystkie te siły mają być gotowe do wszystkich zadań w czasie dla nich przewidzianym.

- dążność do poprawy standardów życia i służby żołnierzy zawodowych, zasadniczej służby wojskowej oraz kontraktowych.

Koszty przygotowania logistycznego będą niezwykle duże, choć przecież nie tylko o koszty związane z restrukturyzacją struktur dowodzenia chodzi, ale także o koszty dla jednostek i elementów infrastruktury logistycznej. Generalnie oblicza się, że koszty związane tylko z realizacją celów interoperacyjności w zakresie logistyki wojsk lądowych wyniosą ok. 2,4 mld zł. Oczywiście nie wlicza się tutaj kosztów ponoszonych na wyposażenie jednostek przewidzianych do Sił Szybkiego Reagowania (18 bdsz, 16 bpd, 10 BK Panc) a także sił wchodzących w skład międzynarodowego Korpusu Północ – Wschód stacjonującego w Szczecinie i funkcjonującego od 9.09.2000 r.

5. ZMIANY W SYSTEMIE SZKOLENIA WOJSK LĄDOWYCH

Nadrzędnym celem prowadzonej w wojskach lądowych działalności szkoleniowej jest sprawne i elastyczne kierowanie (dowodzenie) związkami operacyjnymi i taktycznymi oraz wykonanie stojących przed nimi zadań w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa państwa zgodnie z ich przeznaczeniem.

Obecnie priorytetem wynikającym z wytyczonych celów interoperacyjności jest przygotowanie wojsk lądowych do działań w ramach struktur NATO zgodnie z art. 5 i 7 Traktatu Waszyngtońskiego, a także do udziału w międzynarodowych misjach pokojowych i akcjach humanitarnych (SAR).³¹

Aby osiągnąć ww. cel szkolenia w wojskach lądowych planuje się w cyklu rocznym i organizuje na szczeblu operacyjnym i taktycznym szkolenie dowództw (sztabów) oraz wojsk, a myślą przewodnią tego szkolenia jest nauczanie – uczenie się tego co niezbędne do osiągnięcia zwycięstwa na polu walki.

W tym zakresie dowódcy (dowództwa) mają swobodę doboru form i metod szkolenia (kształcenia) dla osiągnięcia celów szkoleniowych. Również treści szkolenia

³¹ SAR – *Search and Rescue* – działania ratowniczo-poszukiwawcze.

(kształcenia) powinny być dostosowane do potrzeb oraz możliwości szkoleniowych na poszczególnych szczeblach struktury organizacyjnej SZ RP.

Podstawą organizacji szkolenia (kształcenia) kadry dowództw (sztabów) są zadania operacyjne (taktyczne) wynikające z planów operacyjnych (taktycznych), a także cele w zakresie współdziałania w ramach międzynarodowych struktur dowództw PSZ NATO w Europie (schemat 27).

Podstawą organizacji szkolenia wojsk w szczególności na szczeblu oddziału i pododdziału są programy szkolenia oraz wytyczne pionu szkolenia dowództwa wojsk lądowych uszczegółowione przez dowódców rodzajów wojsk zgodnie z ich kompetencjami.

Zasadniczym podmiotem działalności szkoleniowej pozostaje obecnie batalion (dywizjon), w którym urzeczywistnić się będzie samodzielna realizacja przedsięwzięć szkoleniowych.

Dobór treści szkoleniowych dostosowywać należy do zadań wynikających z przeznaczenia jednostki, stopnia jej rozwinięcia (ukompletowania) innymi słowy jej kategorii.

Aby zapewnić rytmiczność i efektywność, szkolenia wojsk oparto na zgodnym z kompetencyjnym zakresem odpowiedzialności (KZO) szkoleniowej podziale zadań, w myśl hasła „dowodzisz – szkolisz – odpowiadasz” zgodnie z zasadą trójjedni.³²

Efektywność szkolenia uzależniona będzie między innymi od właściwego funkcjonowania systemu szkolenia. To znaczy że aby osiągnięcia szkoleniowe były skuteczne i efektywne należy posiadać profesjonalnie przygotowaną kadre (dowódców, instruktorów), dysponować określoną bazą szkoleniową oraz środkami materiałowo-technicznymi i finansowymi.

Strategia szkolenia wojsk w Dowództwie Wojsk Lądowych opracowana została na okres piętnastolecia tzn. 1998 – 2012. Jej poszczególne etapy ujmują realizację przedsięwzięć w następujących okresach:

a) Etap I – obejmował lata 1998-2000. Planowano w nim:

³² Zasada trójjedni zbudowana jest na trzech zasadniczych czynnikach stanowiących o kierowaniu (dowodzeniu) tzn. zadania – kompetencje – odpowiedzialność.

- przystosowanie dokumentów i przepisów normujących proces szkolenia oraz gwarantujących jego bezkolizyjną realizację do nowych aktów prawnych wydawanych w skali państwa i Sił Zbrojnych RP;
- dostosowanie systemu szkolenia wojsk do nowych struktur organizacyjnych z zachowaniem ich zdolności do wykonywania zadań zgodnie z przeznaczeniem;
- stworzenie warunków do większej samodzielności organizacyjno-szkoleniowej dowódców w ramach posiadanych kompetencji, przywrócenia należytej roli i miejsca podoficera w procesie szkolenia i wychowania;
- podporządkowania systematycznego doskonalenia profesjonalnego i metodycznego młodszej kadry dowódczej (kompania – drużyna) w szkoleniu wojsk oraz przygotowania ich do działania w ugrupowaniu wyższego przełożonego;
- doskonalenie wiedzy i umiejętności kadry rezerwy (zwłaszcza dowódców pododdziałów) i specjalistów wymagających systematycznych treningów w ramach krótkotrwałych ćwiczeń wojskowych;
- stopniowe ograniczanie ćwiczeń z użyciem sprzętu i środków bojowych na rzecz wykorzystania nowoczesnych urządzeń szkolno-treningowych, a także symulatorów pola walki;

b) Etap II obejmować będzie lata 2001-2006. Planuje się w nim:

- szkolenie wojsk w wymiarze (proponuje się skrócenie służby do 9 miesięcy dla żołnierzy z poboru) gwarantującym ich zdolność bojową do wykonania zadań samodzielnie lub w układzie koalicyjnym w ramach NATO;
- osiągnięcie pełnej kompatybilności wszystkich elementów nowego systemu szkolenia – determinujących jego sprawne funkcjonowanie w przewidywanym reżimie;
- doskonalenie praktycznych umiejętności młodszej kadry dowódczej w organizowaniu i prowadzeniu walki oraz procesu szkolenia wojsk z jednoczesnym osiąganiem wyższej sprawności działania bojowego pododdziałów;
- tworzenie warunków do szkolenia kadry dowódczej oddziału oraz pododdziałów do szczebla wzmocnionego batalionu (równorzędnego) w zakresie dowodzenia i szkolenia bojowego pododdziałów w ośrodku wspomagania symulacyjnego szkolenia w Biedrusku (koło Poznania);

- dalsze kontynuowanie doskonalenia profesjonalnego kadry i specjalistów rezerwy w ramach prowadzonych ćwiczeń wojskowych (do szczebla kompanii, równorzędnej włącznie) w pełnym zakresie oraz pozostałych specjalności (rodzajów wojsk) w ograniczonym zakresie;
- c) Etap II obejmować ma lata 2007-2012. Planuje się w nim:
- zdecydowane zwiększenie roli dowódczo-instruktorskiej korpusu podoficerskiego w procesie szkolenia;
 - kontynuowanie procesu uzawodowienia armii, w tym tworzenia pododdziałów o zwiększonym stopniu ukończenia żołnierzami kontraktowymi;
 - szkolenie rezerw osobowych w pełnym wymiarze w ramach krótkotrwałych ćwiczeń wojskowych do szczebla wzmocnionego batalionu (kompanii).

5.1. SZKOLENIE OPERACYJNO-TAKTYCZNE DOWÓDZTW (SZTABÓW)

W całym procesie szkolenia wojsk lądowych bardzo istotną rolę odgrywa szkolenie operacyjno-taktyczne dowództw (sztabów), które na poszczególnych szczeblach ukierunkowane jest na realizację zadań wynikających z głównego zadania (tematu) szkoleniowego na dany rok.

Zawsze dotyczy ono mobilizacyjnego i operacyjnego rozwinięcia wojsk oraz przygotowania do prowadzenia operacji (działań taktycznych) na całym obszarze kraju, a także zadeklarowanych sił do realizacji zadań w ramach PSZ NATO.

Dla przykładu zadaniem (tematem) głównym zasadniczych przedsięwzięć szkoleniowych Dowództwa Wojsk Lądowych tzn. różnego typu, rodzaju i odmiany ćwiczeń będzie: Przygotowanie działań (operacji) na obszarze kraju w ramach agresji na nasz kraj, a także realizacja przedsięwzięć w zakresie działań kryzysowych oraz akcji humanitarnych.

Podobnie zadania będą realizować siły poszczególnych korpusów. Nieco inne zadania (tematy) przedsięwzięć realizować będą oddziały (6 BDSz) oraz związki

taktyczne (12 DZ) wchodzące w skład Sił Szybkiego lub Natychmiastowego Reagowania.

Zgodnie z Rozkazem Szefa Sztabu Generalnego WP do działalności szkoleniowej, z także szczegółowymi wytycznymi w tym zakresie jego zastępców, szkolenie operacyjno-taktyczne winno być realizowane permanentnie zgodnie z procedurami NATO, przy zastosowaniu najbardziej efektywnych form szkolenia operacyjnego tzn. ćwiczeń dowódczo-sztabowych oraz ćwiczeń z wykorzystaniem symulacji komputerowej działania przeciwnika i zobrazowania pola walki.

Ponadto zaleca się aby w procesie szkolenia operacyjno-taktycznego systematycznie wdrażać model ćwiczeń dowódczo-sztabowych wspomaganych symulacją komputerową od najniższych szczebli tzn. batalionu (dywizjonu).

Zgodnie z ustaleniami zawartymi w „Programie Integracji z Organizacją Traktatu Północno-atlantyckiego i Modernizacji Sił Zbrojnych RP na lata 1998-2012” przewiduje się, że na poszczególnych szczeblach struktury organizacyjnej dowództw (sztabów) Sił Zbrojnych RP realizowane będą następujące formy szkolenia, ich częstotliwość zasadniczo dostosowana będzie do potrzeb szkoleniowych i tak: (schemat 28):

a) gry wojenne:

- na szczeblu strategicznym - 1 x na 5 lat;
- na szczeblu operacyjnym - 1 x na 3-4 lata;

b) gry taktyczne:

- na szczeblu taktycznym - 1 x na rok

c) ćwiczenia dowódczo-sztabowe:

- na szczeblu strategicznym i operacyjnym - 1 x 2 lata
- na szczeblu taktycznym - 1 x na rok

d) treningi sztabowe:

- na szczeblu operacyjnym - 1 – 2 x na rok;
- na szczeblu taktycznym - do 4 x na rok;

e) ćwiczenia grupowe – na wszystkich szczeblach wg potrzeb.

Podczas szkolenia operacyjno-taktycznego dowództwa i sztaby będą działały w określonej wcześniej strukturze organizacyjnej zgodnie z podziałem na stanowiska dowodzenia (SD) w ramach wojennego systemu dowodzenia (WSyD), wykorzystując i stosując w pracy procedury NATO. Na przykład:

- 1) Dowództwo Wojsk Lądowych będzie doskonaliło się w planowaniu użycia podległych wojsk w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i kryzysowych oraz przeciwdziałaniu i likwidacji skutków zagrożeń niemilitarnych we współdziałaniu z ogniwami administracji państwowej i pozostałymi elementami systemu obronnego państwa oraz siłami sojuszniczymi (państw sąsiednich).
- 2) Dowództwa korpusów będą szkoliły się w planowaniu oraz zgrywaniu systemów mobilizacyjnego i operacyjnego rozwinięcia wojsk z uwzględnieniem ich docelowego składu bojowego oraz przyjętych zasad i etapów operacyjnego rozwinięcia SZ. ponadto będą doskonaliły pracę sztabów w planowaniu i prowadzeniu samodzielnych operacji obronnych w obszarze odpowiedzialności, a także we współdziałaniu z określonymi siłami NATO (również wydzielania, przemieszczania i działania zadeklarowanych sił wojsk lądowych poza obszarem narodowym).
- 3) Związki taktyczne (oddziały będą szkoliły się w zakresie realizacji swoich zadań głównych zależnych od ich miejsca w systemie obrony Korpusu oraz roli jaką mają do spełnienia w operacji obronnej na terytorium kraju, a także w misji poza jego granicami.

Konkludując, istotą szkolenia zarówno dowództw (sztabów) jak i wojsk w bliższej perspektywie będzie osiągnięcie zdolności do prowadzenia działań bojowych w oparciu o Doktrynę Taktyczną Sił Lądowych NATO – ATP – 35(B).

Wiąże się to z:

- opracowaniem zasad walki wojsk lądowych;
- ujednoliceniem terminologii i procedur;
- przełamaniem barier komunikowania się;
- poznaniem problematyki prawa międzynarodowego,

a ponadto ze:

- zmianą instrukcji, podręczników i programów szkolenia;
- zmianą uzbrojenia i techniki wojskowej.

Realizacja programu integracji z NATO wymagać będzie:

- ustalenia wieloletniej perspektywy finansowania szkolenia wojsk lądowych;
- wygospodarowania niezbędnych środków na osiągnięcie celów NATO;
- zapewnienie nienaruszalnego poziomu finansowania resortu obrony narodowej na poziomie 2,1% PKB.

5.2. DZIAŁALNOŚĆ METODYCZNO-SZKOLENIOWA

Przygotowanie metodyczne bezpośrednio podległych dowódców do organizowania przedsięwzięć szkoleniowych odbywa się głównie w czasie kursów i zajęć instruktorsko-metodycznych, ćwiczeń instruktazowo-metodycznych oraz instruktaży do zajęć. Zgodnie z KZO w zakresie działalności metodyczno-szkoleniowej realizuje się: (schemat 29)

1) Kursy instruktorsko-metodyczne, które prowadzą:

- dowódcy oddziałów dla dowódców batalionów - 1 x w roku;
- dowódcy batalionów dla dowódców kompanii - 1 x w roku;
- dowódcy batalionów dla dowódców plutonów –
w zależności od potrzeb (co najmniej 1 z w roku)

Dowódca związku taktycznego może przeprowadzić kurs instruktorsko-metodyczny dla dowódców batalionów całego związku taktycznego na bazie kursu jednego z oddziałów. W tym wypadku nie organizuje się kursów dowódców batalionów w oddziałach.³³

2) Zajęcia instruktorsko-metodyczne, które prowadzą:

- dowódcy kompanii – na szczeblu plutonu;

³³ Zob. *Program Szkolenia pododdziałów pancernych i zmechanizowanych*, DWLąd, Warszawa 1998.

- dowódcy plutonów – na szczeblu drużyny
- 3) Ćwiczenia instruktażowo-metodyczne, które przeprowadza się przed pierwszym w danym roku szkoleniowym ćwiczeniem taktycznym:
 - z batalionem – jedno w związku taktycznym, które prowadzi wyznaczony dowódca oddziału;;
 - z kompanią – jedno w oddziale, które prowadzi wyznaczony dowódca batalionu;
- 4) Instruktaże do zajęć udzielają kierownicy zajęć w miejscu ich prowadzenia i z takim wyprzedzeniem czasowym, aby wyznaczone osoby funkcyjne mogły gruntownie się do nich przygotować. Instruktaż można prowadzić metodą dyrektywną, kolegialną i pokazu.

5.3. SZKOLENIE WOJSK

W myśl założonych zmian w procesie szkolenia wojsk funkcjonowanie całego systemu musi być ukierunkowane przede wszystkim na kształtowanie umiejętności nawyków bojowych, zachowań indywidualnych i zespołowych żołnierzy oraz specyficznych cech żołnierskich niezbędnych w służbie wojskowej okresu pokoju i wojny.

Realizowane to może być poprzez:

- doskonalenie profesjonalne i metodyczne kadry dowódczej (zwłaszcza młodszej);
- szkolenie i doskonalenie specjalistów wojskowych;
- szkolenie i doskonalenie pozostałych żołnierzy;
- zgrywanie pododdziałów w wykonywaniu zadań bojowych;
- doskonalenie rezerw osobowych.

Wprowadzona od 1 stycznia 1999 r. nowa struktura szkolenia pododdziałów ogólnowojskowych i rodzajów wojsk, zakłada, że cykl szkolenia pokrywać się będzie z okresem służby wojskowej, która obecnie trwa 12 miesięcy.

Poszczególne okresy szkoleniowe to: (schemat 30)

- okres szkolenia podstawowego - 1 miesiąc;
- okres szkolenia specjalisty wojskowego lub funkcji prostych - 3 miesiące;

- okres szkolenia drużyny (załogi) i plutonu - 5 miesięcy
- okres szkolenia kompanii (batalionu) - 2 miesiące;
- okres rocznej obsługi sprzętu - 1 miesiąc.

W poszczególnych okresach (schemat 31) szkolenie bojowe będzie stanowiło odpowiednio: 60, 62, 74 i 96% czasu przeznaczanego na szkolenie.

Biorąc pod uwagę zakres celów interoperacyjności postawionych przed wojskami lądowymi proces szkolenia w początkowym okresie prowadzony był w sposób następujący (schemat 32).

a) w 1999 r. – jednostki wydzielone do Sił Reagowania NATO przygotowywały się do prowadzenia działań obronnych, ochronnych i zaczepnych na szczeblu operacyjnym i taktycznym (cel nr TL 0001 B; TL 0041) w strukturach koalicyjnych. Szkolenie w tych jednostkach będzie realizowane w pełnym wymiarze do szczebla batalionu i kończyć się będzie ćwiczeniem taktycznym batalionu;

Szkolenie pozostałych sił było realizowane w wymiarze ograniczonym stosownie do stanu ukończenia, przewidywanych zadań bojowych oraz posiadanych możliwości zabezpieczenia tegoż szkolenia pod względem materiałowo-technicznym. Szkolenie kończyć miało się ćwiczeniem dowódczo-sztabowym prowadzonym na kanwie ćwiczenia kompanijnego z wojskami. W każdym związku taktycznym prowadzone miało być jedno ćwiczenie taktyczne batalionu jako ćwiczenie instruktazowo-metodyczne.

Szkolenie pododdziałów rodzajów wojsk i służb miało być realizowane w zakresie umożliwiającym przygotowanie stanów osobowych do wypełniania funkcji wsparcia i zabezpieczenia działań bojowych zasadniczego modułu organizacyjno-szkoleniowego jakim jest bz (bcz).

Jak z tego wynika najwyższą formą szkolenia wojsk umożliwiającą praktyczne doskonalenie dowódców, zgrywanie sztabów oraz oddziałów i pododdziałów różnych wojsk w zakresie planowania, organizowania i zabezpieczenia działań bojowych oraz dowodzenia na polu walki pozostaje nadal ćwiczenie faktyczne, kończące okres szkolenia kompanii (batalionu).

Zgodnie z kompetencyjnym zakresem odpowiedzialności szkolenia (KZO) ćwiczenia taktyczne prowadzą:

- a) z kompanią – dowódca batalionu (ćwiczenie taktyczne ze strzelaniem);
- b) z batalionem – dowódca brygady (pułku) (ćwiczenie taktyczne batalionu lub ćwiczenie dowódczo-sztabowe z udziałem kompanii w ćwiczeniu z wojskami).
- c) Obecnie (2001-2002) jednostki wytypowane do współdziałania z NATO szkolą się w pełnym zakresie, a pozostałe jednostki tzw. Sił. Głównych wojsk lądowych do szczebla kompanii.

ZAKOŃCZENIE

Zakres i stopień przygotowania naszych wojsk będzie skrupulatnie oceniany przez poszczególne dowództwa NATO. Istnieją (są opracowywane) określone programy oceny operacyjnej zarówno dowództw (sztabów) jak i jednostek wojskowych.

Proces oceny operacyjnej dowództw (sztabów) i wojsk lądowych będzie realizowany podczas zasadniczych form kontroli jakimi są inspekcja i kontrola kompleksowa w czasie ćwiczeń przygotowywanych i prowadzonych przez szczebel nadrzędny w stosunku do kontrolującego.

Ocena operacyjna dotyczyć będzie następującej problematyki:

- zdolności przemieszczania i rozmieszczania;
- funkcjonowania systemu dowodzenia (C3IS);
- zdolności prowadzenia i podtrzymywania działań pod dowództwem międzynarodowym;
- wypracowania decyzji, planowania i stawiania zadań.

Kryteria ocen są bardzo precyzyjne i określają jednoznacznie czy dane dowództwa (sztab) jednostka są przygotowane do realizacji zadań zgodnie z ich przeznaczeniem, czy też nie są w stanie ich realizować.

Uwagi dotyczące niedomagań, uchybień są bardzo skrupulatnie odnotowywane w różnego rodzaju sprawozdaniach (meldunkach) pokontrolnych.

WYKAZ LITERATURY

1. ATP – 35 (B) *Doktryna taktyczna wojsk lądowych.*
2. Halik J., Ślemp Wł., *Przygotowanie i prowadzenie ćwiczeń operacyjno-taktycznych w wojskach lądowych państw NATO*, Myśl Wojskowa nr 1/1999.
3. Hauzer Wł., *Główne problemy i zadania wojsk lądowych w 1999 roku* (wykład), DWLąd, Warszawa 1998.
4. Hauzer Wł., *Zmiany strukturalne oraz zadania wojsk lądowych w 2001 roku* (wykład), DWLąd, Warszawa 2000.
5. Szumski H., *Wybrane aspekty uczestnictwa Sił Zbrojnych RP w strukturach wojskowych NATO*, Myśl Wojskowa nr 4/1999.
6. Wiatr M., *W drodze do NATO*, Przegląd Wojsk Lądowych nr 2/1997.
7. Wiatr M., *Deklaracja waszyngtońska i nowa koncepcja strategiczna NATO, a problemy bezpieczeństwa (obronności RP)*, AON, Warszawa 2000.
8. Zalewski Zb.: *Nowy wymiar wojsk lądowych*, Myśl Wojskowa nr 4/1999.
9. Żęgnalek K., *Kształcenie w NATO*, Przegląd Wojsk Lądowych nr 4/1997.

WYKAZ SCHEMATÓW:

- Schemat 1. System szkolenia SZ RP.
- Schemat 2. Elementy Systemu Szkolenia WŁąd. SZ RP
- Schemat 3. Program rozwoju wojsk lądowych na lata 2001-2006
(struktura ilościowa i jakościowa wojsk lądowych).
- Schemat 4. Docelowy skład wojsk lądowych.
- Schemat 5. Komponenty wojsk lądowych (OW, K, WSzW, OT).
- Schemat 6. Rola i miejsce wojsk lądowych w systemie obronnym państwa.
- Schemat 7. Zasadnicze zadania Wojsk Lądowych SZ RP.
- Schemat 8. Zmiany stanów osobowych WŁąd SZ RP.
- Schemat 9. Cele Wojsk Lądowych SZ RP.
- Schemat 10. Trzystopniowa skala realizacji celów.
- Schemat 11. Jednostki zdolne do wstąpienia do NATO.
- Schemat 12. Zadeklarowane przez Polskę jednostki wojskowe do NATO zgodnie z kwestionariuszem Planowania Obronnego DPQ 1998 (Siły natychmiastowego i szybkiego reagowania).
- Schemat 13. Siły Główne (SG).
- Schemat 14. Siły wsparcia (SW).
- Schemat 15. Narodowe zabezpieczenie dla sił szybkiego reagowania (SSR).
- Schemat 16. Udział wojsk lądowych w misjach pokojowych
(Zasadnicze międzynarodowe zadania Wojsk Lądowych SZ RP).
- Schemat 17. Potencjał wojsk lądowych (2000 r.).
- Schemat 18. Nakazane limity redukcji wojsk lądowych w latach 2001-2003).
- Schemat 19. Docelowa struktura wewnętrzna kadry zawodowej wojsk lądowych.
- Schemat 20. Przewidywany model strukturalny Wojsk Lądowych SZ RP.
- Schemat 21. Główne uwarunkowania tworzenia nowego systemu dowodzenia wojsk lądowych.
- Schemat 22. Dowodzenie i współpraca RSZ z dowództwami NATO.
- Schemat 23. Model systemu dowodzenia SZ RP.
- Schemat 24. System dowodzenia wojskami lądowymi zapewnia:
- Schemat 25. Nazwy elementów (komórek) stanowisk dowodzenia.
- Schemat 26. Stopnie gotowości bojowej.

- Schemat 27. Bezpośrednia współpraca korpusów głównych sił obronnych.
- Schemat 28. Ćwiczenia wojskowe (częstotliwość).
- Schemat 29. Działalność metodyczno-szkoleniowa.
- Schemat 30. Struktura szkolenia w 12-miesięcznym cyklu szkolenia pododdziałów wojsk pancernych i zmechanizowanych.
- Schemat 31. W poszczególnych okresach szkolenie bojowe stanowi:
- Schemat 32. Zakres szkolenia poszczególnych komponentów wojsk lądowych.

SCHEMATY

**SYSTEM SZKOLENIA SIŁ ZBROJNYCH
RP**

PODSYSTEMY

**SZKOLENIA
PROFESJO-
NALNEGO**

**AW, WSO, OŚROD.
SZKOL. W KRAJU
I ZAGRANICĄ**

**SZKOLENIA
DOWÓDZTW
/SZTABÓW/**

**ORGAN. DOWODZ.
RSZ, OW /K/
ZT, ODDZIAŁÓW
I PODODDZ.**

**SZKOLENIA
WOJSK**

**DOWÓDZTWA
KORPUSÓW /ZT/
ODDZ./PODODDZ.**

**WYCHOWANIA
WOJSKOWEGO**

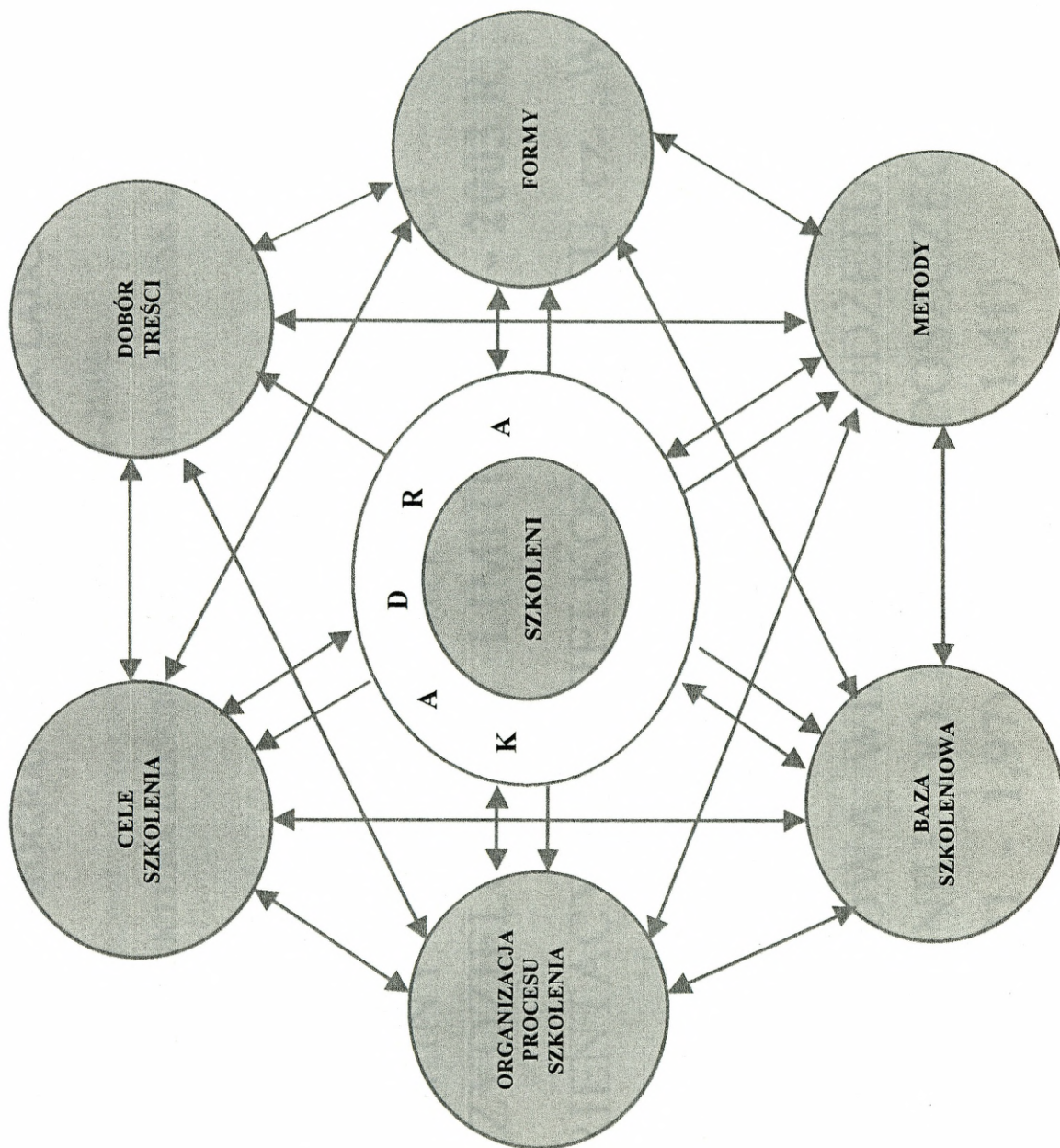
**WSZYSTKIE
SZCZEBLE**

CEL

**OSIĄGNIĘCIE ZDOLNOŚCI BOJOWEJ DO PROWADZENIA
DZIAŁAŃ MILITARNYCH I NIEMILITARNYCH NA OBSZARZE KRAJU
WE WSPÓLDZIAŁANIU Z POZAMILITARNYMI OGNIWAMI SYSTEMU OBRONY
KRAJU I POZA JEGO GRANICAMI W RAMACH DZIAŁAŃ SOJUSZNICZYCH NATO**

ELEMENTY SYSTEMU SZKOLENIA WOJSK LĄDOWYCH SZ RP

PROGRAM ROZWOJU WOJSK LĄDOWYCH

NA LATA 2001-2006

(STRUKTURA ILOŚCIOWA I JAKOŚCIOWA WOJSK LĄDOWYCH)

- STAN ETATOWY Wład - 91.000
- TERMINY OSIĄGNIĘCIA WYSOKOŚCI PRZYDZIELONEGO LIMITU - 2001 - 2003 R.
- ORIENTACYJNA WIELKOŚĆ ETATU cz. „W”
- ZRÓWNANIE STANU ETATOWEGO Z EWIDENCYJNYM - 2003 R.
- PROCENTOWA WIELKOŚĆ BUDŻETU W ODNIESIENIU DO PKB NA POSZCZEGÓLNE LATA (2,01 - 1,97) (w 2006 - 1,41)

**DOCELOWY SKŁAD
KADRY WOJSK LĄDOWYCH**

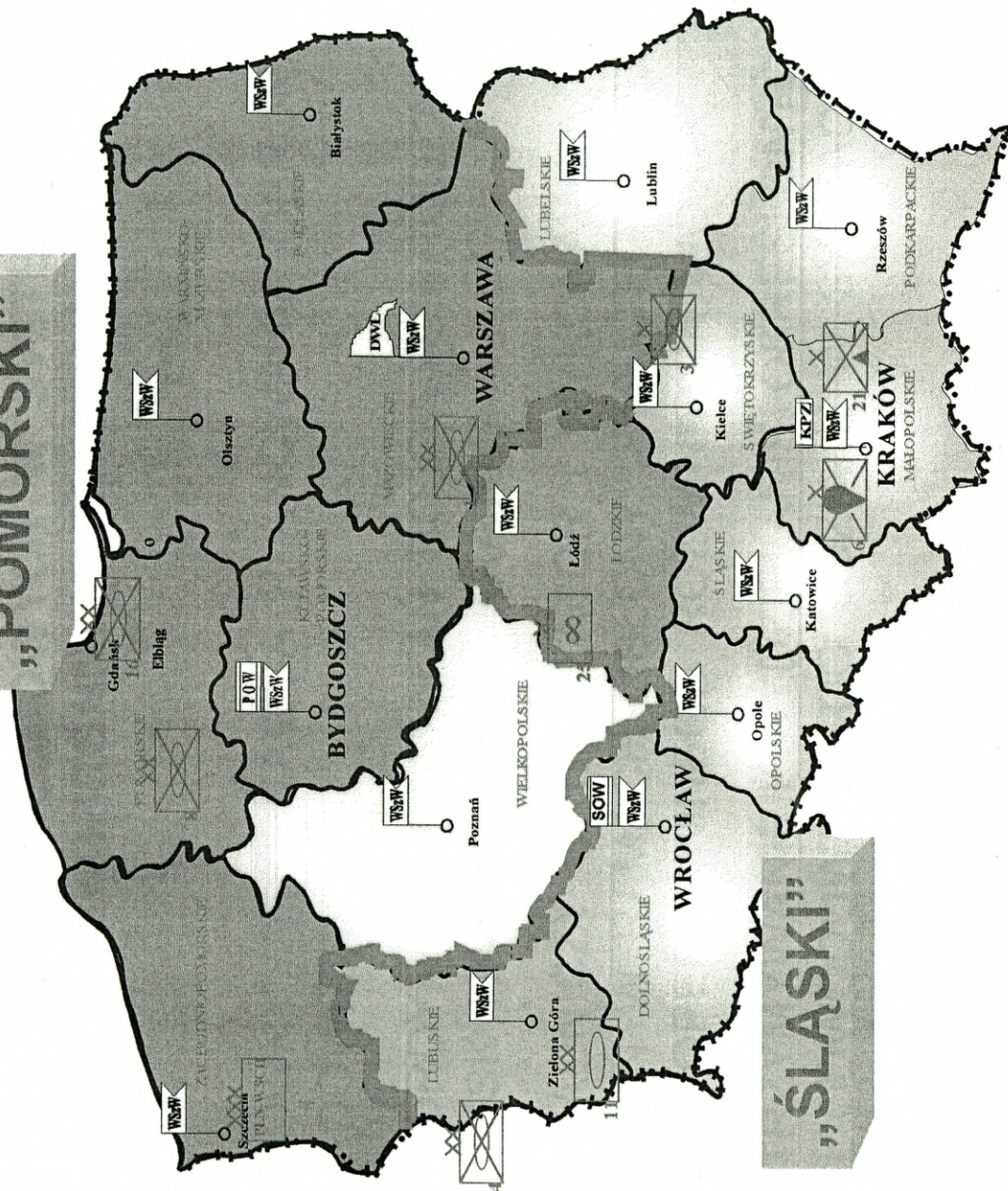

KOMPONENTY WOJSK LĄDOWYCH (OW, KORPUSY, WSZW, OT)

„POMORSKI”

„ŚLĄSKI”

ROLA I MIEJSCE WOJSK LĄDOWYCH W SYSTEMIE OBRONNYM PAŃSTWA

- GŁÓWNY WYKONAWCA PLANOWANIA OBRONY LĄDOWEJ;
- KOORDYNATOR DZIAŁAŃ BOJOWYCH RODZAJÓW WOJSK NA OBSZARZE KRAJU;
- ZASADNICZY ORGANIZATOR I WYKONAWCA ZADAŃ W RAMACH OSŁONY STRATEGICZNEJ RP I OPERACYJNEGO ROZWIĘCIA WOJSK;
- UTRZYMYWANIE I WYDZIELANIE OKREŚLONYCH SIŁ ODWODOWYCH DO UDZIAŁU W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH

ZASADNICZE ZADANIA WOJSK LĄDOWYCH SZ RP

NA OBSZARZE KRAJU

- ORGANIZACJA I PROWADZENIE DZIAŁAŃ OBRONNO-ZACZEPNYCH W WYPADKU AGRESJI;
- LIKWIDACJA ZAGROZEŃ JAKIE STANOWIĄ LOKALNE KONFLIKTY ZBROJNE O MAŁEJ SKALI.

MILITARNE

POZA GRANICAMI KRAJU

- UDZIAŁ WYDZIELONYCH SIŁ W OPERACJACH MILITARNYCH SOJUSZU NATO WYMUSZAJĄCYCH I UTRWALAJĄCYCH POKÓJ.

NA OBSZARZE KRAJU

- UDZIAŁ W RATOWNICTWIE I LIKWIDACJI SKUTKÓW KLĘSK ŻYWIŁOWYCH I KATASTROF PRZEMYSŁOWYCH.

NIEMILITARNE

POZA GRANICAMI KRAJU

- UDZIAŁ W MISJACH POKOJOWYCH I AKCJACH HUMANITARNYCH

ZMIANY STANÓW OSOBOWYCH WOJSK LĄDOWYCH SZ RP

- ZMNIĘSIENIE LICZBY STANOWISK ŻOŁNIERZY ZAWODOWYCH (z 571 do **555**);
- ZMNIĘSIENIE LICZBY STANOWISK PRACOWNIKÓW WOJSKA (z 211 do **195**);
- OBNIŻENIE LICZBY ETATÓW :
 - GENERALSKICH o **4** etaty;
 - PUŁKOWNIKOWSKICH o **153**;
 - PODPUŁKOWNIKA o **135**.
- ZWIĘKSZONO LICZBĘ ETATÓW MAJOROWSKICH - o **283**.

CELE WOJSK LĄDOWYCH SZ RP

Dowództwo PSZ NATO w Europie przedstawiło Polsce
65 propozycji celów dla SZ

CELE OGÓLNE

- 26

WL

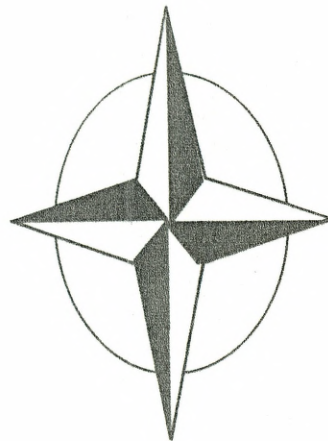
- 16

WLiOP

- 12

MW

- 11

TRZYSTOPNIOWA SKALA REALIZACJI CELÓW PRZEZ WOJSKA LADOWE SZ RP

**NATYCHMIASTOWE (PIERWSZEJ KOLEJNOŚCI REALIZACJI) – Z
TERMINEM WYKONANIA DO PIERWSZEGO DNIA CZŁONKOSTWA -
KWIECIEŃ-99' - I DALEJ DO KOŃCA 1999r.**

**KRÓTKO I ŚREDNIOTERMINOWE (DRUGIEJ KOLEJNOŚCI REALIZACJI) – Z
TERMINEM WYKONANIA
DO KOŃCA 2000 LUB 2001r.**

**DŁUGOTERMINOWE (TRZECIEJ KOLEJNOŚCI REALIZACJI) – Z TERMINEM
WYKONANIA DO KOŃCA 2002 LUB 2003r.**

ZDOLNOŚĆ DO WSPÓŁPRACY Z NATO OSIĄGNIĘTY

16 bpd

18 bdsz

SZPITAL

KWATERY GŁÓWNEJ

Zadeklarowane przez Polskę jednostki wojskowe
do NATO - zgodnie z „Kwestionariuszem Planowania
Obronno DPO 1998:

1. DO SIŁ NATYCHMIASTOWEGO REAGOWANIA

- 18 bdsz - kat. 3 /ukompl. pow. 80% gotowość do 10 dni/;

2. DO SIŁ SZYBKIEGO REAGOWANIA

jednostki bojowe:

- 10 BKPanC z 11 DKPanC - kat 4 /ukpl. 80%, got. do 20 dni./

jednostki wsparcia bojowego:

- 4 paplot 11 DKPanC - kat 4 /ukpl. 80%, got. do 20 dni/

- szkpow i eś 25 BKPOw, a od 2000r. 2xszkpow i 2xeś,
natomiast od 2001 bkpow i dlotś - kat 4 /ukpl. 80%,
got. do 20 dni/

3. DO SIŁ GŁÓWNYCH (SG)

kat. 5 /ukompl. 60%,
got do 30 dni/;

- dowództwo 2xOW/K z jzabezp.;

- dowództwo KPZ z jzabezp.;

- 12 DZ

- 11 DKPanc; 1 i 16 DZ; 3 BZ -

- 6 BDSz; 25 BKPow; 21 BSP -

- 4 DZ; 8 DOW -

kat 6 /got. do 60 dni/;

kat 7 /got do 90 dni/;

kat 8 /got do 180 dni/;

4. DO SIŁ WSPARCIA (SW)

- 55, 69 pplot.; 8, 9 i 11 prel - kat 5 /ukpl 50%, got do 30 dni/
kat 6 /got do 60 dni/;
 - 2 BŁ; 15 BRLK; 49 i 56 psb;
 - 2 prak.
 - 1, 6 i 23BA; 5BAA; 2 pr;
 - 1, 2 i 5 Bsap; 2 i 3 psap;
 - 1, 3, 6 i 12 pdm; 9 ppont;
 - 4 popchem;
 - 1, 2, 3, 5 bopchem
- kat 8 /got do 180 dni/;

5. DO SIŁ POZOSTAJĄCYCH POD DOWÓDZ. NARODOWYM

- 1, 2, 3, BOT
 - pozostałe jed. stacjonarne
- kat 10 /got pow 365 dni/

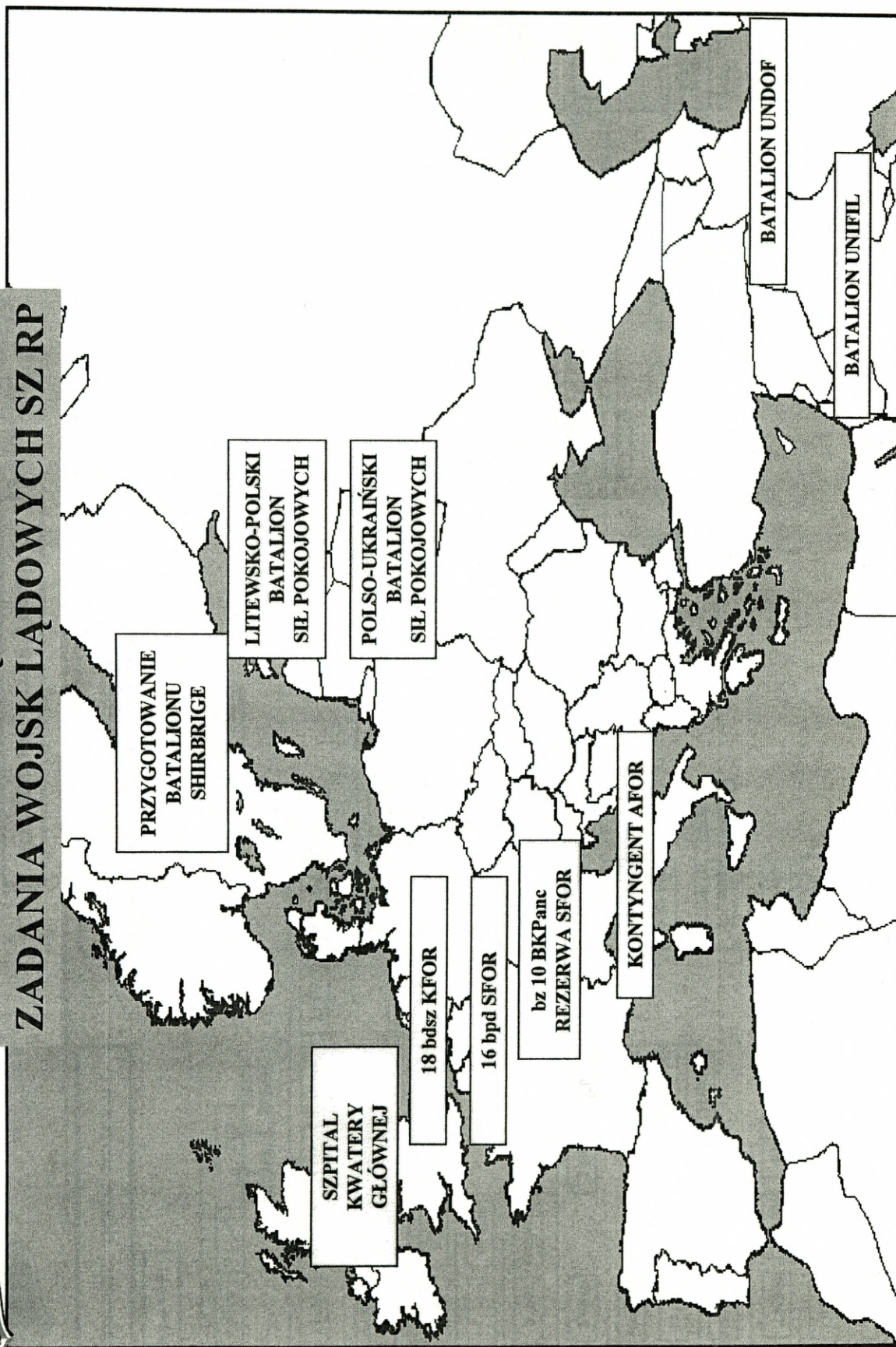

Narodowe zabezpieczenie dla SSR:

- BLog na bazie jednostek logistycznych 10 DZ - kat 4 /ukpl 80%, got. do 20 dni/;
- pułk drogowo-mostowy do sformowania na bazie 5 Bsap - kat. 4 /ukpl 80%, got. do 20 dni/;
- Szpital Wsparcia Operacji Pokojowych na bazie 10 WSZK - kat. 5 /ukpl. 80%, got. do 20 dni/;

ZASADNICZE MIĘDZYNARODOWE ZADANIA WOJSK LĄDOWYCH SZ RP

NAKAZANE LIMITY

REDUKCJI WOJSK LĄDOWYCH W LATACH 2001-2003

- Na koniec 2001 r - **105.900** stanowisk
(zmniejszając stan WLąd o 17.320)
- Na koniec roku 2002 - **98.820** stanowisk
(zmniejszając stan WLąd o 7.080)
- Na koniec roku 2003 - **91.000** stanowisk
(zmniejszając stan WLąd o 7.820)

DOCELOWA STRUKTURA WEWNĘTRZNA KADRY ZAWODOWEJ WOJSK LĄDOWYCH

Lp	Wyszczególnienie		Propozycja dowództwa WL	Przyznany limit
	Oficerowie starsi	Oficerowie młodszy		
1	Generał		60	2150
2	Pułkownik		346	
3	Podpułkownik		730	
4	Major		1479	
5	Kapitan		4198	6550
6	Porucznik		2271	
7	Podporucznik		1122	
8	st. Choraży		5374	12700
9	Choraży		4397	
10	mł. Choraży		4071	
11	st. Sierżant		672	20000
12	Sierżant		9060	
13	Plutonowy		5545	
14	Kapral		8515	
Razem			47840 - 48%	41.400

GLÓWNE UWARUNKOWANIA TWORZENIA NOWEGO SYSTEMU DOWODZENIA WOJSK LĄDOWYCH

STRATEGIA NARODOWA

WŁĄCZENIE POLSKI DO EUROPEJSKIEGO
SYSTEMU BEZPIECZEŃSTWA

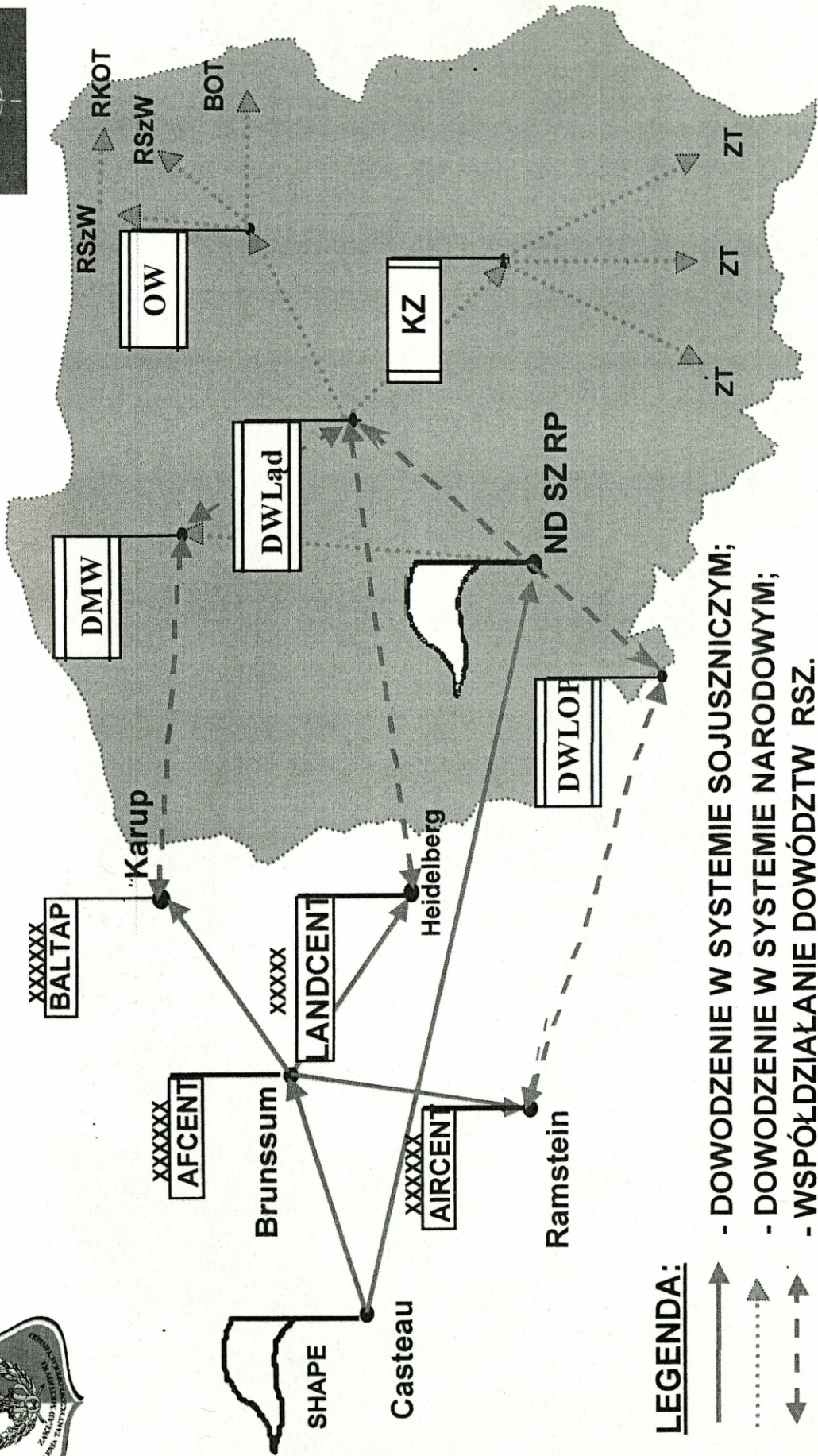
OBEJMUJE TRZY PODSTAWOWE DZIEDZINY STRATEGICZNE
W KTÓRYCH PRZEWIDUJE SIĘ UDZIAŁ SIŁ ZBROJNYCH

1. Strategię prewencyjną – rozumianą jako czynny udział w zapobieganiu konfliktom i kształtowaniu bezpieczeństwa otoczenia międzynarodowego Polski;
2. Strategię antykryzysową – oznaczającą reagowanie na pośrednie zagrożenia bezpieczeństwa państwa spowodowane sytuacjami kryzysowymi w otoczeniu Polski, ale również gotowość do reagowania na wypadek zaistnienia katastrof, klęsk żywiołowych i niesienia pomocy humanitarnej na rzecz ludności cywilnej w kraju i za granicą;
3. Strategię wojenną - przygotowanie i gotowość sił zbrojnych do prowadzenia militarnych i pozazbrojnych działań wojennych.

Zastrzeżone

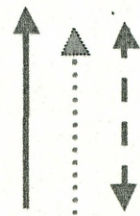

DOWODZENIE I WSPÓŁPRACA RSZ Z DOWÓDZTWAMI NATO

LEGENDA:

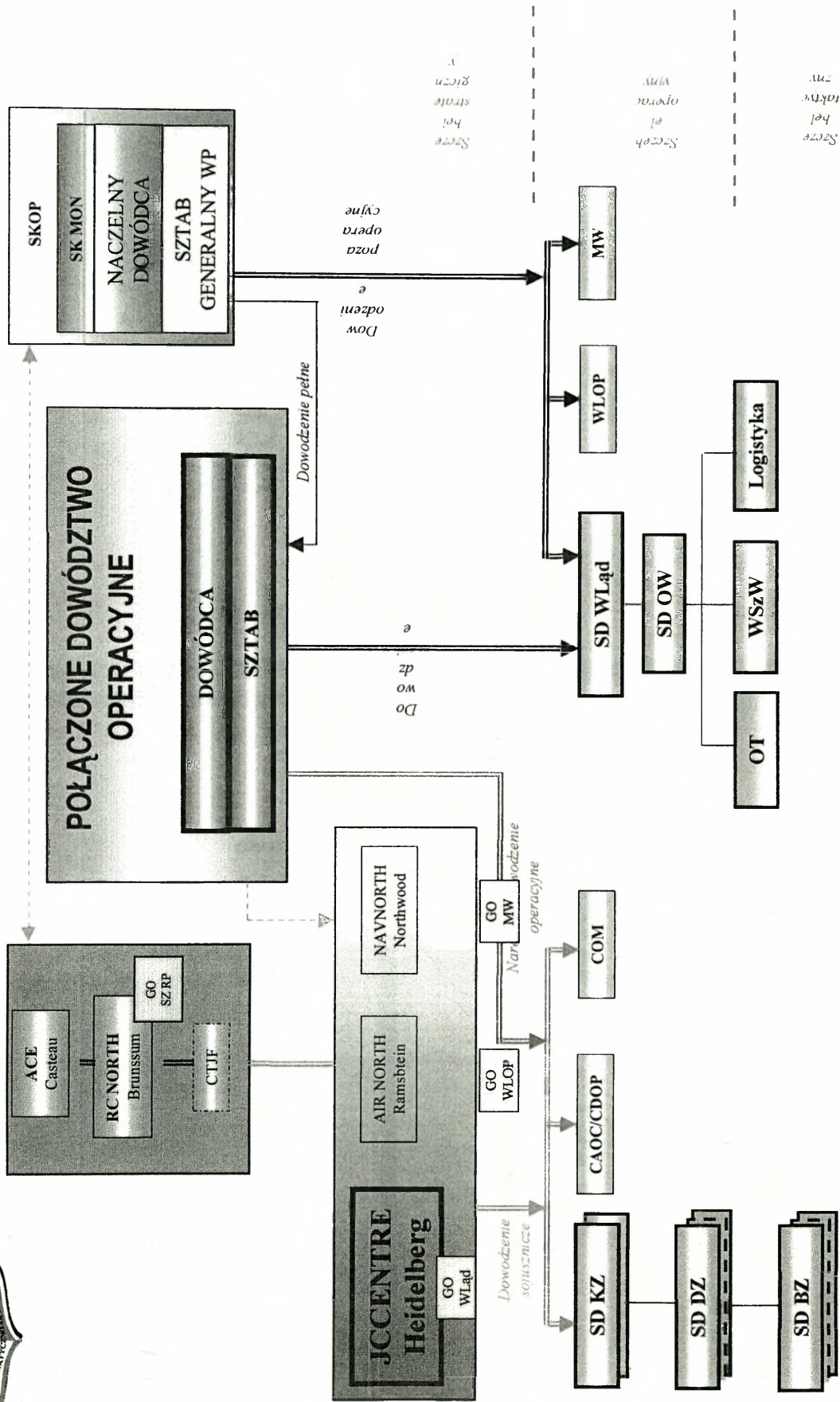
- DOWODZENIE W SYSTEMIE SOJUSZNICZYM;
- DOWODZENIE W SYSTEMIE NARODOWYM;
- WSPÓŁZIAŁANIE DOWÓDZTW RSZ.

Zastrzeżone

Zastrzeżone

MODEL SYSTEMU DOWODZENIA SZ RP

Szczebel strategiczny

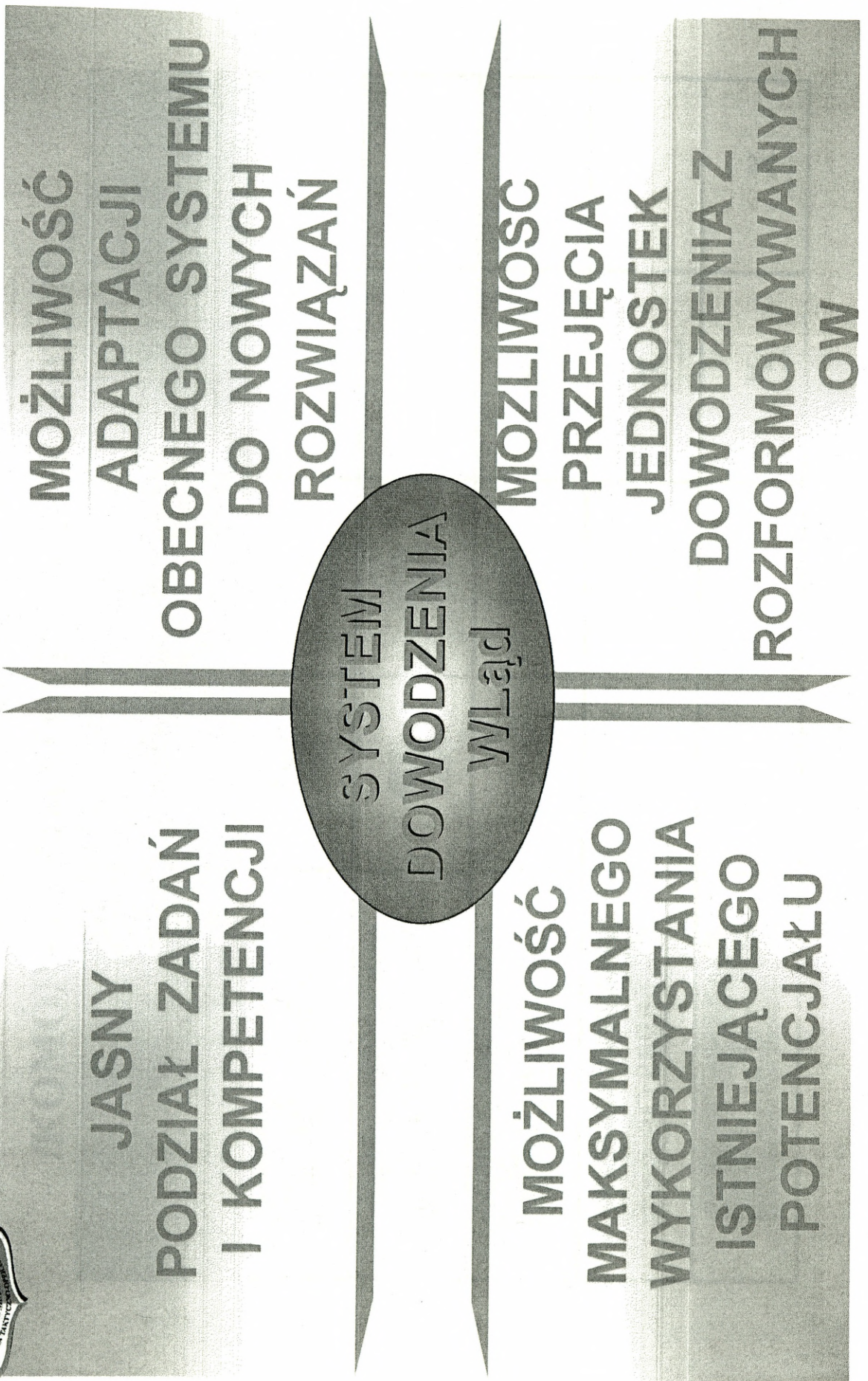
Szczebel operacyjny

Szczebel taktyczny

Zastrzeżone 83 z. 92

SYSTEM DOWODZENIA WOJSKAMI LĄDOWYMI ZAPEWNIĄ:

NAZWY ELEMENTÓW /KOMÓREK/ STANOWISKA DOWODZENIA

SZCZEBEL DOWODZENIA	CENTRUM	ZESPÓŁ	SEKCJA	GRUPA
DWLąd	X	X		
OW/K	X	X		
Dywizja		X	X	
Brygada		X	X	
Batalion			X	X

Zastrzeżone

STOPNIE GOTOWOŚCI BOJOWEJ

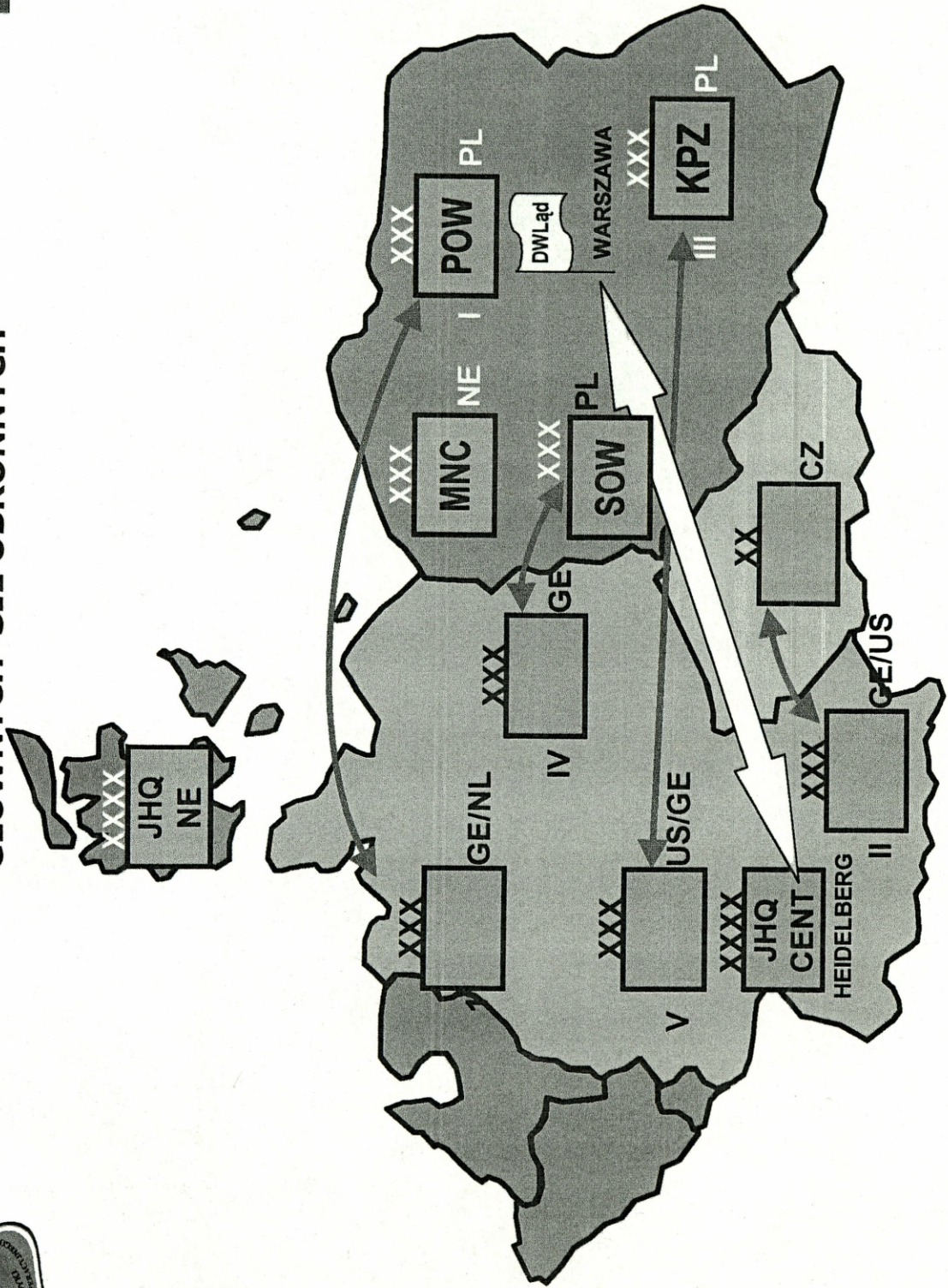

Zastrzeżone 86 z 92

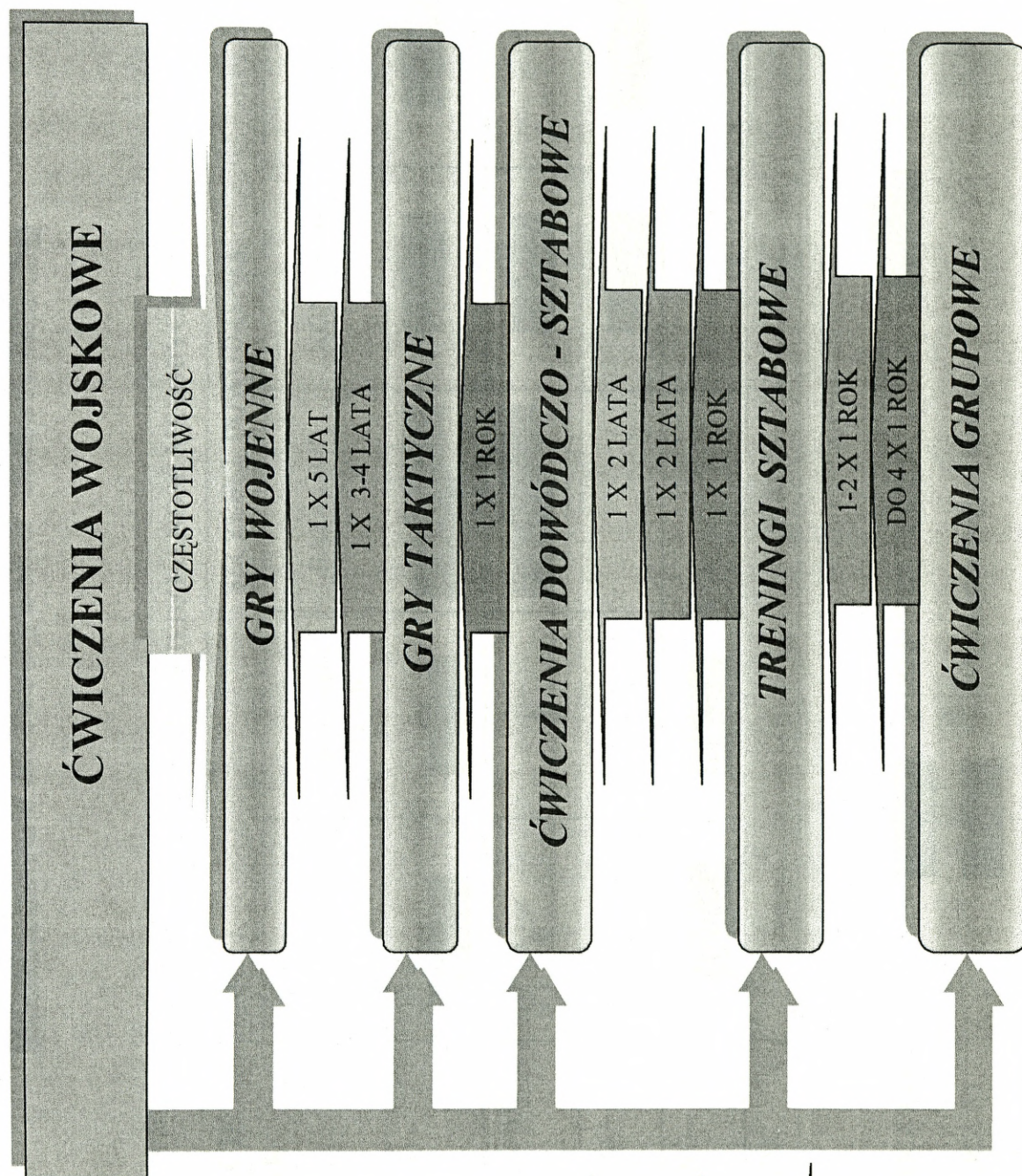
Zastrzeżone

BEZPOŚREDNIA WSPÓŁPRACA KORPUSÓW GŁÓWNYCH SIŁ OBRONNYCH

Zastrzeżone 87 z. 92

LEGENDA:

- SZCZEBEL STRATEGICZNY
- SZCZEBEL OPERACYJNY
- SZCZEBEL TAKTYCZNY

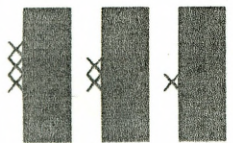

Działalność metodyczno-szkoleniowa

PRZEDSIĘWZIĘCIE METODYCZNE	ODPOWIEDZIALNOŚĆ METODYCZNO-SZKOLENIOWA					
	DYWIZJA	BRYGADA PUŁK	BATALION	KOMPANIA	PLUTON	DRUŻYNA
KURS INSTRUKTORSKO - METODYCZNY	xxx █	xx █	x █ 1 X ROK	█ 1 X ROK	█ 1 X ROK	█
ĆWICZENIA INSTRUKTAŻOWO- METODYCZNE	1 X ROK ▲ █	1 X ROK ▲ █	x █ 1 X ROK	█	█	█
ZAJĘCIA INSTRUKTORSKO- METODYCZNE				█	█	█
NARADY METODYCZNO- SZKOLENIOWE	xx █	x █				
INSTRUKTAŻE DO ZAJĘĆ	KIEROWNICY ZAJĘĆ					

LEGENDA

- DOWÓDCA KORPUSU

- DOWÓDCA ZT

- DOWÓDCA BRYGADY

- DOWÓDCA PUŁKU

- DOWÓDCA BATALIONU

- DOWÓDCA PLUTONU

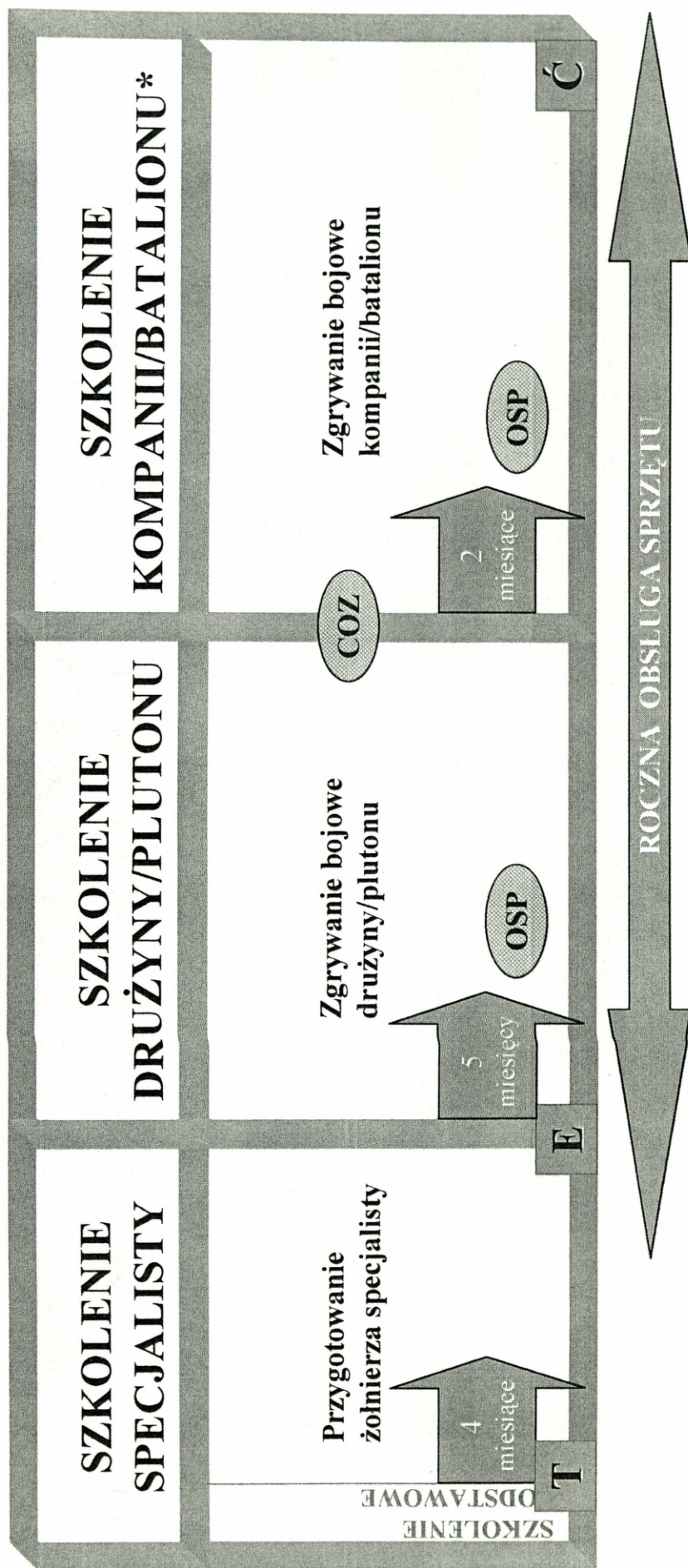

- DOWÓDCA KOMPANII

Zastrzeżone

STRUKTURA SZKOLENIA w 12-to miesięcznym cyklu szkolenia

LEGENDA:

T - test

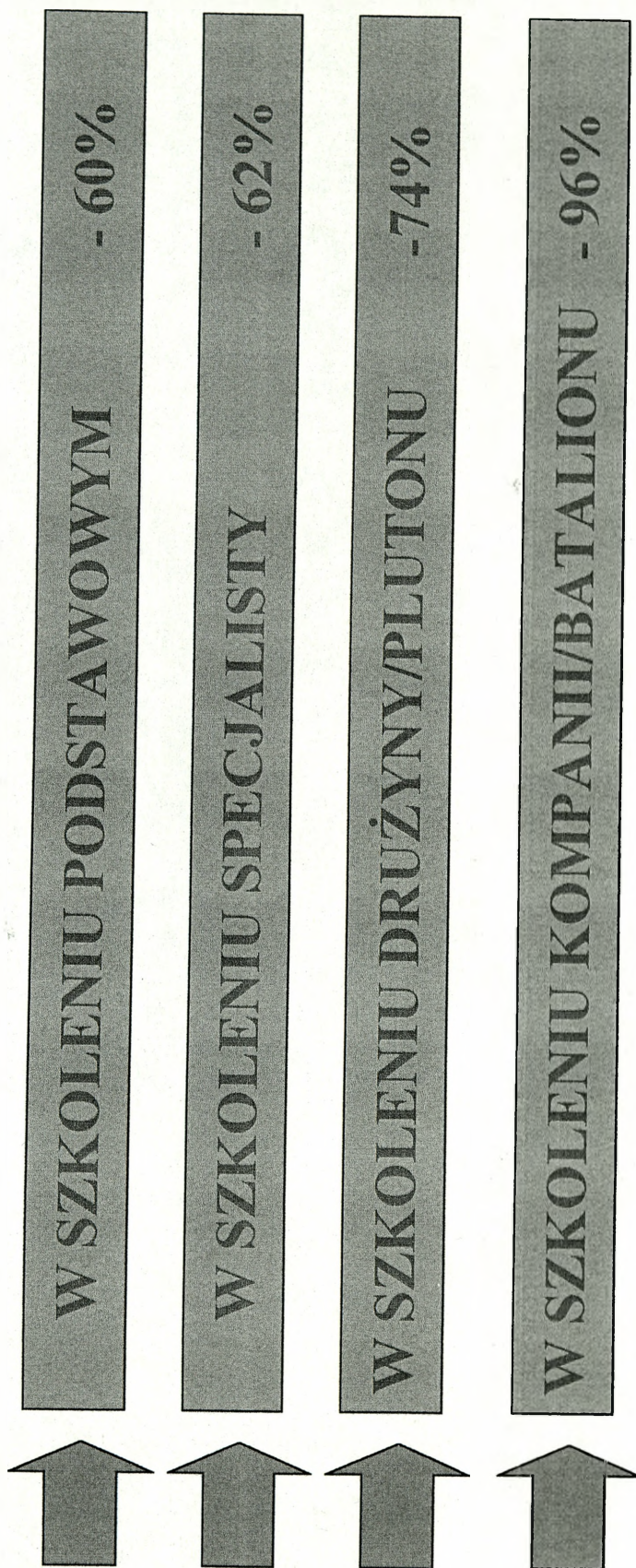
E - egzamin

Ć - ćwiczenie

* Ćwiczenia batalionowe lub brygadowe ćwiczenia dowódczo-sztabowe z wojskami.
(w tym dwa tygodnie rezerwy szkoleniowej na wykonanie zamierzeń wyższego przełożonego)

**W POSZCZEGÓLNYCH
OKRESACH SZKOLENIOWYCH
SZKOLENIE BOJOWE
STANOWI:**

Zastrzeżone

ZAKRES SZKOLENIA

TL 001; TL 040; TL 0045; TL 0047

	1998	1999	2002	↑
Terminy gotowości CELU TL 001 SŁY NATYCHMIASTOWEGO REAGOWANIA <i>/Termin gotowości 7 dni/</i>		PRIORYTET PEŁNY ZAKRES SZKOL.			
SŁY SZYBKIEGO REAGOWANIA <i>/Termin gotowości 15 dni/</i>		PRIORYTET PEŁNY ZAKRES SZKOL.			
SŁY GŁÓWNE <i>do 90 dni</i> <i>do 180 dni</i> <i>do 360 dni</i>					POZIOM SZKOLENIA - PEŁNY WG DECYZJI DOWÓDCY POZIOM SZKOLENIA - OGRANICZONY/SZKOL. REZERW/ POZIOM SZKOLENIA - OGRANICZONY /SZKOL. REZERW/

G
O
T
O
W
O
Ś
C
I

T
E
R
M
I
N
I

Wydrukowano w 4 egz.
Egz. nr 1-3 – Bibl. Gł. DZN
Egz. nr 4 – Bibl. Gł. Archiwum
Sporządził: płk Józef Halik
Wykonał: kpt. Arkadiusz Juncewicz
Nr masz. Z-3/GH

